

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi valmismatkaliikkeistä sekä elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n ja tilauslento-verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valmismatkaliikkeistä. Esitys liittyy valmismatkalaista annettuun hallituksen esitykseen ja Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen (ETA-sopimus). Esityksen tarkoituksena on Euroopan yhteisöjen neuvoston vuonna 1990 antaman matkapakettidirektiivin edellyttämän elinkeino-oikeudellisen sääntelyn täytäntöönpaneminen.

Valmismatkaliikettä saisi harjoittaa vain valmismatkaliikerekisteriin merkitty elinkeinonharjoittaja. Rekisteriviranomaisena toimisi kuluttajavirasto. Kuluttajaviraston olisi merkittävä valmismatkaliikerekisteriin jokainen, joka täyttää rekisteröinnille laissa säädetty edellytykset.

Valmismatkaliikkeen harjoittamisella tarkoitettaisiin valmismatkalaista annetun hallituksen esityksen soveltamisalaan kuuluvien valmismatkojen järjestämistä, tarjontaa tai välittämistä.

Laki sisältää säännökset matkustajan taloudellisen turvallisuuden järjestämisestä tilanteessa, jossa matkustajan sopimuskumppanina oleva valmismatkaliikkeen harjoittaja on maksukyvytön. Laissa säädettävä vakuudenasettamisvelvollisuus koskisi matkanjärjestäjää. Velvollisuus koskisi myös matkanvälittäjää silloin, kun välittäjä toimii sellaisen ulkomaisen matkanjär-

jestäjän lukuun, joka ei itse ole asettanut lakiehdotuksessa säädettävää vakuutta. Lisäksi velvollisuus koskisi sellaista elinkeinonharjoittajaa, joka omaan lukuun tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja tai joka tarjoaa tilauslennolle kuljetukseen oikeuttavia matkalippuja. Laki sisältäisi lisäksi säännökset hyväksyttävästä vakuudesta, kuluttajaviraston mahdollisuudesta myöntää poikkeus vakuudenasettamisvelvollisuudesta sekä säännökset vakuuden käytämisestä.

Laki koskisi paitsi ulkomaille suuntautuvien myös Suomessa tehtävien valmismatkojen järjestämistä, tarjontaa tai välittämistä.

Valmismatkaliikkeen harjoittamista valvoisi kuluttajavirasto sekä sen ohjeiden mukaan lääninhallitus ja poliisi.

Valmismatkaliikkeistä annettavaksi ehdotulla lailla kumottaisiin matkatoimistoasetus. Lain säätäminen aiheuttaisi muutoksen elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain alakohtaiseen luetteloon sekä tilauslento-verosta annetun lain verovelvollisuutta koskevaan säännökseen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti valmismatkalain kanssa. Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1994.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
YLEISPERUSTELUT	3	1. Lakiehdotusten perustelut	14
1. Nykytila	3	1.1. Laki valmismatkaliikkeistä	14
1.1. Lainsäädäntö	3	1 luku. Yleiset säännökset	14
1.2. Käytäntö	4	2 luku. Rekisteröinti ja sen oikeusvaikutukset	14
1.3. Euroopan talousalueesta tehty sopimus ..	4	3 luku. Vakuus	15
Syrjimättömyysperiaate	4	4 luku. Valvonta ja pakkokeinot	18
Oheispalveludirektiivi	5	5 luku. Erinäiset säännökset	18
Matkapakettidirektiivi	5	6 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	20
ETA-sopimuksesta johtuvat muutokset ..	6	1.2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta	21
1.4. Lainsäädäntö eräissä muissa maissa	6	1.3. Laki tilauslento-verosta	21
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	7	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	21
2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	7	3. Voimaantulo	21
2.2. Keskeiset ehdotukset	8	LAKITEKSTIT	21
Yleistä	8	1. Laki valmismatkaliikkeistä	21
Lain soveltamisala	8	2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	25
Rekisteröinti	8	3. Laki tilauslento-verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	25
Määritelmät	9	LIITE	26
Vakuus	10	Rinnakkaistekstit	26
Vakuuden riittävyys ja sen käyttäminen	10	2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	26
Ilmoitusvelvollisuus	11	3. Laki tilauslento-verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	27
Muita muutoksia	11		
3. Esityksen vaikutukset	11		
3.1. Taloudelliset vaikutukset	11		
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset ..	12		
4. Asian valmistelu	13		
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	13		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:ään lisättiin vuonna 1968 uusi 24 kohta, jonka nojalla matkatoimistoliikkeen harjoittaminen voitiin säätää asetuksella ohjeksääntöiseksi elinkeinoksi. Lainmuutoksen nojalla annettiin matkatoimistoasetus (442/68).

Matkatoimistoliikkeen harjoittaminen on pääasiallisesti luvanvaraista toimintaa. Matkatoimistoliikkeen harjoittamisena pidetään ansiotarkoituksessa tai toistuvasti tapahtuvaa matkojen ja muiden matkapalvelujen järjestämistä, myymistä ja välittämistä. Matkatoimistoasetusta ei sovelleta liikenteen harjoittajaan, joka myy tai välittää harjoittamansa ja siihen läheisesti liittyvän liikennemuodon palveluksia, eikä liikenteen harjoittajan asiamieheen, joka myy tai välittää määrätyn liikennemuodon matkalippuja. Asetusta ei myöskään sovelleta liikennevälineiden vuokraukseen, enintään yhden vuorokauden kestäviin kiertoajeluihin eikä matkailualan opastus- ja tiedotustoimintaan. Asetuksen säännökset eivät ole vuodesta 1986 lähtien koskeneet myöskään Suomessa tapahtuvien matkojen ja muiden matkapalvelujen järjestämistä, myymistä ja välittämistä.

Lupa matkatoimistoliikkeen harjoittamiseen voidaan myöntää yksityiselle henkilölle, suomalaiselle rekisteröidylle yhteisölle, Suomessa siviiliikkeen rekisteröineelle ulkomaiselle yhteisölle tai säätiölle sekä Suomen valtiolle. Yksityiseltä henkilöltä, joka hakee lupaa matkatoimistoliikkeen harjoittamiseen, vaaditaan, että hän on 25 vuotta täyttänyt, itseään ja omaisuuttaan hallitseva, vakavarainen sekä rehelliseksi ja luotettavaksi tunnettu. Lisäksi edellytetään, että hän aikaisemman toimintansa perusteella on saavuttanut vähintään kolmen vuoden käytännöllisen perehtyneisyyden kyseessä olevan liikkeen harjoittamiseen ja että hänellä on siihen kussakin tapauksessa riittävä ammatillinen pätevyys. Lupaa hakevalta yhteisöltä vaaditaan vakavaraisuutta. Yhteisön toimitusjohtajan tai vastaavan ja henkilökohtaisesti vastuunalaisten yhtiömiesten on oltava rehelliseksi ja luotettavaksi tunnettuja vakavaraisia henkilöitä, jotka hallitsevat itseään ja omaisuuttaan.

Jollei yksityinen matkatoimistoliikkeen harjoittaja itse toimi liikkeensä päätoimisena vastuunalaisena hoitajana, vaaditaan, että liikkeen palveluksessa on kyseinen henkilö. Myös lupaa hakevalla yhteisöllä on oltava päätoiminen vastuunalainen hoitaja. Vastuunalaisen hoitajan tulee täyttää muut luonnolliselta henkilöltä vaadittavat luvan myöntämisen edellytykset paitsi ettei vastuunalaiselta hoitajalta vaadita vakavaraisuutta.

Vuonna 1986 matkatoimistoasetukseen lisättiin uusi 5 a §, jossa säädetään luvan myöntämisen edellytykseksi takaussitoumuksen toimitaminen elinkeinohallitukselle. Vuodesta 1990 takaussitoumus on ollut toimitettava kuluttajavirastosta annetulla lailla (110/90) perustetulle kuluttajavirastolle. Sitoumuksen on oltava viraston hyväksymä. Takaussitoumuksen määrän on jatkuvasti oltava tarkoituksenmukaisessa suhteessa liikkeen toiminnan laatuun ja laajuuteen sekä liikkeen taloudelliseen tilaan. Vakuusjärjestelmän säätäminen perustui siihen, että useimpien matkatoimistoliikkeiden omat varat olivat riittämättömät mahdollisten riskitilanteiden kattamiseen. Matkustajien taloudellisen turvallisuuden kannalta kävi tarpeelliseksi luoda kysymyksessä oleva erillisvarallisuuden laji kattamaan matkatoimistoliikkeen vakavaraisuudessa olevia vastuuvajauksia.

Takaussitoumuksessa takaajan on sitouduttava kuluttajaviraston hyväksymällä rahamäärällä vastaamaan, mikäli luvan hakijan omat varat eivät siihen riitä, niistä korvausvelvoitteista, joista matkatoimistoliike järjestämistään, myymistään tai välittämistään matkoista tai muista matkapalveluista matkojen ja muiden matkapalvelujen ostajille saattaa joutua vastaamaan.

Matkatoimistolla voi olla asiamiehiä. Asiamiehellä tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai rekisteröityä yhteisöä taikka Suomessa siviiliikkeen rekisteröinyttä ulkomaista yhteisöä tai säätiötä, joka päämiehenä olevan matkatoimistoliikkeen kanssa tekemänsä asiamiessopimuksen nojalla on saanut tältä oikeuden välittää liikkeen lukuun tämän tarjoamia matkoja ja muita matkapalveluja liikkeen vastuulla ja valvonnassa. Matkatoimistoliikkeen harjoittaja ei saa tehdä asiamiessopimusta sellaisen asiamiehen kanssa, jolla ennestään on tällainen sopimus muun päämiehen kanssa.

Asiamiehen toimintaan ei vaadita erillistä toimilupaa. Asiamiessopimus on tehtävä kirjallisena kuluttajaviraston antamien tarkempien ohjeiden mukaisesti. Matkatoimistoliikkeen on tehtävä ilmoitus asiamiessuhteesta ja samalla toimitettava sopimus virastolle ennen asiamiehen toiminnan aloittamista. Asiamiessuhteen lakkaamisesta on myös tehtävä ilmoitus kuluttajavirastolle.

Matkatoimistoliikkeen harjoittaja on velvolinen antamaan liiketoiminnastaan vuosittain kuluttajavirastolle valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot sisältävän kertomuksen tilinpäätöstäseineen. Liikkeen harjoittaja on myös velvolinen antamaan kuluttajavirastolle sen pyytämät liikkeen toimintaa koskevat lisätiedot sekä tilastaselvitykset. Kuluttajavirastolle vuosittain annettavaan kertomukseen on liitettävä Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön tilintarkastuskertomus.

Kuluttajavirasto voi antaa yksityiselle liikkeenharjoittajalle tai liikkeen vastuunalaiselle hoitajalle varoituksen tai kieltää liikkeen harjoittamisen määräajaksi tilanteessa, jossa asianomainen on laiminlyönyt noudattaa alaa koskevia säännöksiä tai määräyksiä taikka jos liikkeen toiminnassa on ilmennyt väärinkäytöksiä taikka jos liike on toiminut alalla vallitsevan hyvän liiketavan vastaisesti. Jos laiminlyönnit tai väärinkäytökset ovat vakavanlaatuisia tai jos ne edellä mainituista toimenpiteistä huolimatta jatkuvat, kuluttajavirasto voi peruuttaa elinkeinoluvan tai vastuunalaisen hoitajan hyväksymisen. Vastaavat seuraamukset ovat käytettävissä myös tilanteessa, jossa liikkeenharjoittaja tai vastuunalainen hoitaja osoittautuu tehtävänsä sopimattomaksi, tai jos liikkeen toiminta keskeytyy kolmea kuukautta pidemmäksi ajaksi.

Matkatoimistoasetuksen noudattamista valvovat kuluttajavirasto ja sen antamien ohjeiden mukaisesti lääninhallitukset ja poliisiviranomaiset. Kuluttajaviraston yhteydessä toimii matkatoimistoasiain neuvottelukunta. Neuvottelukunnalta on pyydetty lausunto asioista, jotka koskevat elinkeinoluvan myöntämistä, peruuttamista tai matkatoimistoliikkeen harjoittajalle tai vastaavalle hoitajalle annettavaa varoitusta taikka päätöstä kieltää liikkeen harjoittaminen määräajaksi. Lisäksi neuvottelukunta toimii neuvoa antavana elimenä muissa matkatoimistoalaa koskeissa kysymyksissä.

1.2. Käytäntö

Matkatoimistoliikkeen harjoittamiseen myönnettyjen elinkeinolupien määrä oli vuoden 1993 lopussa 223. Matkatoimistoliikkeellä voi olla asiamiehiä, joilta ei vaadita erillistä toimilupaa. Asiamiessopimus on kuitenkin rekisteröitävä kuluttajavirastoon ja sen rekisteröimiä asiamiessopimuksia oli saman vuoden lopussa 153.

Vuoden 1993 aikana 9 matkatoimistoliikettä lopetti toimintansa ja 9 asetettiin konkurssiin. Uusia lupia myönnettiin 15.

Vakuusjärjestelmä toimii käytännössä siten, että vakuusittoumus annetaan kuluttajavirastolle säilytettäväksi ja kuluttajavirasto huolehtii siitä, että takaaja maksaa matkojen ja muiden matkapalvelujen ostajille näille matkatoimistoasetuksen mukaan kuuluvat korvaukset. Kuluttajavirasto vastaa yrityskohtaisten vakuuksien suuruuden laskemisesta. Virasto valvoo vakuuden tasoa suhteessa ennakkomaksuihin pyytämällä matkatoimistoilta kahdesti vuodessa selvityksen niiden hallussa olevien ennakkomaksujen määrästä.

Matkatoimiston konkurssissa rahoja palautetaan matkan ostajille joko matkatoimiston omista varoista tai vakuudesta. Käytännössä matkustajien saamisoikeus on ollut matkan ostaneilla, jotka matkatoimiston konkurssin vuoksi eivät ole lainkaan päässeet matkalle. Lisäksi vakuudesta ovat saamisensa saaneet sekä ne matkustajat, joiden matka on keskeytynyt konkurssin vuoksi, että ne, jotka ovat joutuneet maksamaan hotellista uudestaan tai joille on aiheutunut ylimääräisiä kuluja liitännäiskuljetuksista.

Konkurssitilanteessa matkustajien saatavista vastaa ensisijaisesti konkurssipesä, joten jokaisen matkustajan tulee valvoa saatavansa konkurssituomioistuimessa. Saatavat maksetaan matkustajille konkurssituomion jälkeen. Jos matkustaja saa osan saatavastaan pesästä, hän saa vakuudesta sen osan saatavastaan, jonka maksamiseen pesän varat eivät riitä.

1.3. Euroopan talousalueesta tehty sopimus

Syrjimättömyysperiaate

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) 4 artiklan määräyksen nojalla kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on sopimuksen soveltamisalalla kiellettyä. Sijoit-

tautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden alueella syrjimättömyysperiaatetta täsmennetään ETA-sopimuksen 31 — 39 artiklassa. EY:n jäsenvaltion tai EFTA-valtion kansalaisella on oikeus sijoittautua ETA-alueelle ja perustaa yrityksiä sekä harjoittaa elinkeinoa tai tarjota tilapäisesti palveluja kyseisellä alueella niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia tai palvelujen vastaanottajavaltio asettaa omille kansalaisilleen. Lisäksi EY:n jäsenvaltion tai EFTA-valtion lainsäädännön mukaisesti perustettu yhtiö, jonka sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on sopimuspuolten alueella, rinnastetaan sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden suhteen EY:n jäsenvaltion tai EFTA-valtion kansalaiseen.

Oheispalveludirektiivi

ETA-sopimuksen liitteeseen VII (tutkintotoimistusten vastavuoroinen tunnustaminen) sisältyy EY:n neuvoston direktiivi toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnassa tietyissä kuljetus- ja matkatoimistotalan (ISIC ryhmä 718) oheispalveluissa sekä säilytys- ja varastointipalveluissa (ISIC ryhmä 720) (82/470/ETY), jäljempänä oheispalveludirektiivi.

Oheispalveludirektiivi sisältää kahdenlaisia säännöksiä. Ensinnäkin se sisältää säännökset lähtövaltion antamien henkilön nuhteettomuutta ja taloudellista asemaa koskevien asiakirjojen hyväksymisestä vastaanottajavaltiossa. Toiseksi direktiivi sisältää säännökset toisessa sopimusvaltiossa hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaanottajavaltiossa. Vastaanottajavaltion, jossa direktiivin soveltamisalaan kuuluvan toiminnan harjoittamiselle on lainsäädännössä asetettu ammattipätevyysvaatimuksia, on hyväksyttävä riittäväksi todisteeksi maahan elinkeinoa harjoittamaan muutuvan EY:n jäsenvaltion tai EFTA-valtion kansalaisen ammattipätevyydestä se, että henkilö on harjoittanut kyseistä toimintaa lähtövaltiossa direktiivissä säädetyn ajan.

Matkapakettidirektiivi

ETA-sopimuksen liitteeseen XIX (kulutta-

jansuoja) sisältyy EY:n neuvoston direktiivi matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiermatkoista (90/314/ETY), jäljempänä matkapakettidirektiivi. Eduskunnalle on annettu esitys valmismatkalaisiksi (HE 237/1992 vp), jossa ehdotetaan säädettäväksi laki direktiivin sopimussuhtetta ja markkinointia määrittävien säännösten täytäntöönpanosta. Edellä esitetyn lisäksi direktiivi edellyttää muutoksia matkanjärjestäjältä tai välittäjältä maksukyvyttömyyden varalta vaadittavaa vakuutta koskevaan elinkeino-oikeudelliseen sääntelyyn.

Matkapakettidirektiivin johdannon mukaan direktiivin tarkoituksena on EY:n jäsenvaltioiden matkapaketteja sääntelevän lainsäädännön yhtenäistäminen. Koska matkapaketteihin sovellettava lainsäädäntö ja käytäntö poikkeavat jäsenvaltiosta toiseen huomattavasti, on tämä ollut matkapaketteihin liittyvien palvelujen tarjoamisen vapauden esteenä ja vaikuttanut eri jäsenvaltioissa toimivien matkanjärjestäjien kilpailuolosuhteisiin.

Yhteisillä matkapaketteihin sovellettavilla säännöillä pyritään EY:ssä edistämään palvelujen tarjoamisen vapautta ja palvelujen yhteismarkkinoiden toteutumista. Yhteismarkkinoilla matkanjärjestäjät voivat tarjota palvelujaan toisessa jäsenvaltiossa ja kuluttajat voivat ostaa matkapaketin mistä jäsenvaltiosta tahansa tietäen, että kuluttajansuojalle asetetut vähimmäisehdot ovat eri puolilla yhteisöä lähtökohdiltaan samat. Koska matkapakettidirektiivi on niin sanottu minimidirektiivi, kansallisessa lainsäädännössä voidaan kuitenkin säätää direktiivin säännöksiä tehokkaammasta matkapaketteihin sovellettavasta kuluttajansuojasta.

Matkapakettidirektiivin soveltamisala ilmenee sen 2 artiklasta, jossa on direktiivin keskeiset määritelmät. Matkapaketilla tarkoitetaan etukäteen järjestettyjä palvelusten yhdistelmiä, kun ne myydään tai niitä tarjotaan myytäväksi yhdistettyyn hintaan ja kun palvelus kestää yli 24 tuntia tai sisältää majoituksen yön aikana. Yhdistelmään tulee sisältyä vähintään kaksi seuraavista kolmesta palveluksesta: kuljetus, majoitus ja muu matkailupalvelus, joka muodostaa huomattavan osan matkapaketista mutta joka ei välittömästi liity kuljetukseen tai majoitukseen. Lisäksi säädetään, ettei saman paketin eri osien laskuttaminen erikseen vapauta matkanjärjestäjää tai välittäjää direktiivissä säädetystä velvollisuudesta.

Matkapakettidirektiivin säännökset koskevat kaikenlaisia matkapaketteja. Direktiivin sovel-

tamisalaa ei ole rajattu vain lomailuun, vaan matkapaketin ostaja voi olla myös liikematkalla. Matkan tarkoituksella ei ole merkitystä, kunhan itse matkapaketille asetetut vaatimukset täyttyvät. Toisaalta direktiivi koskee kaikkia yhteisöjen alueella myytäviä tai myytäväksi tarjottavia matkapaketteja riippumatta siitä, minne myytävä tai myytäväksi tarjottava matka suuntautuu. Direktiivin mukainen sääntely koskee siten myös kunkin sopimuspuolen kotimaan matkailua.

Matkapakettidirektiivi sisältää pääasiassa matkapakettien markkinointia ja matkapaketeista tehtäviä sopimuksia määrittäviä säännöksiä. Direktiivi sisältää säännökset muun muassa kuluttajalle annettavista tiedoista, matkaa koskevan sopimuksen sisällöstä, kuluttajan oikeudesta sopimuksen purkamiseen sekä matkanjärjestäjän oikeudesta matkan hinnan ja muiden sopimusehtojen muuttamiseen.

Direktiivin elinkeino-oikeudellinen sääntely sisältyy sen 7 artiklaan, jonka mukaan sopimuksen osapuolena olevan matkanjärjestäjän tai välittäjän on asetettava maksukyvyttömyyden varalta riittävä vakuus suoritettujen maksujen palauttamisen ja kuluttajan paluukuljetuksen turvaamiseksi. Direktiivin sääntelytavoitteena on tältä osin varmistaa, että matkustajat saavat vähimmäissuojaa elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyystilanteessa.

ETA-sopimuksesta johtuvat muutokset

ETA-sopimuksen määräykset sekä sen liitteisiin sisältyvien oheispalveludirektiivin ja matkapakettidirektiivin säännökset velvoittavat kahteen muutokseen nykyiseen sääntelyyn nähden. Ensinnäkin matkapakettidirektiivin edellyttämä sääntely tulee ulottaa myös kotimaan matkailuun. Matkatoimistoasetuksen säännökset eivät koske Suomessa tapahtuvien matkojen ja muiden matkapalvelujen järjestämistä, myymistä ja välittämistä. Toinen muutos koskee matkanjärjestäjiltä ja eräiltä matkanvälittäjiltä vaadittavan vakuuden määrää. Matkapakettidirektiivin mukaisen vakuuden on oltava riittävä matkustajilta perittyjen rahojen palauttamiseen ja matkustajan paluukuljetuksen järjestämiseen tilanteessa, jossa matkustajan sopimuskumppanina oleva elinkeinonharjoittaja on maksukyvytön.

Oheispalveludirektiivillä ei sen sijaan ole välitöntä vaikutusta valmismatkaliikelakiehdotukseen,

koska lakiin ei ehdoteta erillisiä säännöksiä valmismatkaliiketoimintaa harjoittavan henkilön ammatillisesta pätevyydestä.

1.4. Lainsäädäntö eräissä muissa maissa

Ruotsissa matkatoimistoliikkeen harjoittaminen on vapaa elinkeino. Matkustajien taloudellinen turvallisuus on kuitenkin järjestetty vuonna 1972 annetulla matkavakuuslailla (resegarantilagen 1972:204). Lakia on sovellettu seuramatkojen järjestämiseen ja välittämiseen.

Ruotsin, Norjan ja EY:n välinen siviili-ilmailusopimus tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1992. Ruotsi ja Norja ovat sopimuksessa velvoittautuneet saattamaan matkapakettidirektiivin säännökset kansallisesti täytäntöön 31 päivään joulukuuta 1992 mennessä. Matkapakettidirektiivin edellyttämä sääntely on Ruotsissa saatettu täytäntöön pakettimatkalailalla (lag om paketresor 1992:1672) ja matkavakuuslain muuttamisesta annetulla lailla (lag om ändring i resegarantilagen 1992:1673), joista ensin mainittu tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993 ja jälkimmäinen 1 päivänä heinäkuuta 1993. Matkavakuuslain muuttamisesta annetulla lailla saatettiin matkavakuuslaki vastaamaan matkapakettidirektiivin 7 artiklan edellyttämää sääntelyä.

Matkavakuuslain 1 §:n mukaan pakettimatkalaissa tarkoitettuja pakettimatkoja järjestävän tai välittävän on ennen markkinoinnin aloittamista toimitettava kauppallegiolle (kommerskollegium) vakuus. Vakuuden suuruus määräytyy harjoitettavan toiminnan laadun ja laajuuden mukaisesti kuitenkin siten, että matkanjärjestäjän vakuuden on oltava vähintään 200 000 kruunun suuruinen. Vastavan suuruinen vakuus edellytetään myös ulkomailla järjestettyjen pakettimatkojen välittäjältä. Muilta matkanvälittäjiltä edellytetään vähintään 50 000 kruunun suuruista vakuutta. Kauppallegiolla on valtuus erityisestä syystä päättää, että vakuus voidaan asettaa edellä esitettyä pienempänä tai poiketa vakuudenasetamisvelvollisuudesta.

Matkavakuuslain 6 §:ssä säädetään vakuuden käyttämisestä. Jos pakettimatka peruutetaan tai se ei jostain muusta syystä toteudu, matkustajan matkasta suorittamat maksut korvataan vakuudesta. Jos alkanut pakettimatka keskeytyy, voidaan vakuutta käyttää paitsi matkustajan ylläpidosta matkakohteesta myös kotimatkan järjestämisestä aiheutuneiden kus-

tannusten korvaamiseen. Viimeksi mainitussa tilanteessa vakuudesta voidaan maksaa myös matkan keskeytymiseen perustuva kohtuullinen korvaus. Lisäksi matkavakuuslaki sisältää säännöksen korvauksesta tilanteessa, jossa järjestäjä tai välittäjä on asetettu konkurssiin tai hänen olinpaikkansa on tuntematon.

Ruotsissa on asetettu työryhmä selvittämään, miten matkavakuuslakia voitaisiin muuttaa siten, että vakuudenasettamisvelvollisuudesta kotimaan matkailulle aiheutuvia kustannuksia voitaisiin lieventää.

Norjassa matkan järjestäminen on luvanvarainen elinkeino. Sääntely perustuu vuonna 1981 annettuun matkatoimistolakiin (lov om reisebyråer 1981:72). Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan laissa jokaista, joka järjestää kuljetuksen ja majoituksen sisältäviä vastikkeellisia kokonaisuuksia ja myy tai tarjoaa näitä kokonaisuuksia myytäväksi.

Matkanjärjestäjän on asetettava vakuus. Vakuudenasettamisvelvollisuus koskee myös yli neljä yöpymistä sisältävien pohjoismaihin suuntautuvien seuramatkojen järjestämistä sekä sellaisia matkatoimistoja, jotka markkinoivat ulkomaisen matkanjärjestäjän järjestämiä matkoja.

Laissa säädetty vakuus koostuu yksilöllisestä vakuudesta ja ryhmävakuudesta. Ensin mainittuna hyväksytään norjalaisen pankin tai vakuutusyhtiön antama vakuussitoumus. Ryhmävakuus koostuu erityiseen rahastoon (garantifond) talletetusta summasta. Rahasto-osuuden tarkoituksena on täydentää yksilöllistä vakuutusta tilanteessa, jossa yksilöllinen vakuus ei riitä kattamaan kaikkia siihen kohdistuvia vastuuta. Vakuuden suuruus määräytyy yrittäjäkohtaisesti matkailualan edustajien ja kuluttajien etuja valvovan viranomaisen välisten neuvottelujen perusteella.

Vakuus toimii matkustajan saatavien suoja-järjestelynä tilanteessa, jossa matka peruuntuu. Jos alkanut matka keskeytyy, vakuusjärjestelystä voidaan tarvittaessa kattaa paitsi kotimatkan järjestämisestä, oleskelusta ja muista välttämättömyyksistä aiheutuneet ylimääräiset kulut, myös muut kulut, jotka aiheutuvat täyttämättä jääneistä matkapalveluksista. Vakuusjärjestelmää hallinnoidaan yksityisen säätiön muodossa.

Matkapakettidirektiivin täytäntöönpano on Norjassa viivästynyt.

Tanskassa on matkapakettidirektiivi saatettu täytäntöön kahdella lailla. Direktiivin 7 artik-

lan täytäntöönsaattamiseksi on vakuusrahastolain (lov om en rejsegarantifond 1986:104) soveltamisalaa laajennettu vakuusrahastolain muuttamisesta annetulla lailla (1993:278) vastaamaan matkapakettidirektiivin edellyttämää sääntelyä. Vakuusrahastolaki koskee kuljetuksen ja majoituksen sisältävien matkakokonaisuuksien sekä matkapakettilain soveltamisalaa kuuluvien järjestelyjen tarjontaa ja myyntiä.

Vakuusrahastolain 6 §:n mukaan jokaisen, joka muutoin kuin satunnaisesti järjestää taikka myy tai välittää myytäväksi ulkomaalaisen matkanjärjestäjän järjestämiä lain soveltamisalaa kuuluvia matkoja, on rekisteröidyttävä vakuusrahastoon (rejsegarantifond). Rekisteröimisen edellytyksenä on 200 000 kruunun suuruisen vakuuden asettaminen. Lisäksi elinkeinonharjoittajan on tilitettävä rahastolle 5 kruunua jokaisesta myydystä matkasta.

Matkustaja voi saada korvausta rahastolta tilanteessa, jossa matkaa ei aloiteta lainkaan, matkustajalle ei voida järjestää paluukuljetusta, matkatoimisto rikkoo matkan aikana olennaisesti sopimustaan tai matkustajalle ei järjestetä kunnollista majoitusta.

Isossa-Britanniassa matkapakettidirektiivin säännökset on saatettu täytäntöön 23 päivänä joulukuuta 1992 voimaan tulleella säädöksellä (The Package Travel, Package Holidays and Package Tours Regulations 1992 n:o 3288). Säädestä sovelletaan Isossa-Britanniassa myytäviin tai myytäväksi tarjottaviin matkapaketteihin.

Säädös sisältää direktiivin edellyttämät sopimussuhdetta ja matkojen markkinointia määrittävät säännökset. Säädöksessä säädetään lisäksi direktiivin 7 artiklan edellyttämästä matkustajan taloudellisen turvallisuuden järjestämisestä. Matkapakettisopimuksen osapuolena olevan elinkeinonharjoittajan on jatkuvasti toiminnan harjoittamisen aikana vaadittaessa kyettävä osoittamaan, että hänellä on maksukyvyttömyytensä varalta riittävä vakuus matkustajan matkasta suorittamien maksujen palauttamiseksi ja matkustajan kotiinkuljettamiseksi. Vakuussäännösten laiminlyömisestä on säädetty rangaistus.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Matkapakettidirektiivi tulee ETA-sopimuk-

sen perusteella täytäntöön pantavaksi myös Suomessa. Direktiivin säännökset saatetaan Suomessa täytäntöön kahdella lailla. Eduskunnalle on annettu esitys valmismatkalain, jossa ehdotetaan säädettäväksi laki direktiivin sopimussuhdetta ja markkinointia määrittävien säännösten täytäntöönpanosta. Edellä esitetyn lisäksi direktiivi edellyttää matkanjärjestäjältä tai välittäjältä maksukyvyttömyyden varalta vaadittavaa vakuutta koskevan sääntelyn tarkistamista, joka ehdotetaan toteutettavaksi säätämällä matkatoimistoasetuksen korvaava laki valmismatkaliikkeitä.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Yleistä

Lakiehdotuksen pääasiallisena tarkoituksena on matkapakettidirektiivin edellyttämän elinkeino-oikeudellisen sääntelyn toteuttaminen. Lakiehdotuksella saatettaisiin täytäntöön direktiivin 7 artiklan edellyttämä aineellinen oikeustila, jonka mukaan ETA-sopimuksen osapuolten on varmistettava, että matkustajat nauttivat ETA-alueella vähimmäissuojaa matkanjärjestäjän tai -välittäjän maksukyvyttömyystilanteessa. Lisäksi lakiehdotus sisältää muita elinkeino-oikeudellisia säännöksiä muun muassa valmismatkaliikkeen harjoittajan rekisteröinnistä, rekisteröinnin edellytyksistä ja rekisteröintimenettelystä, valmismatkaliikkeen harjoittamisesta sekä valvonnasta ja pakkokeinoista.

Lain soveltamisala

Lakiehdotusta sovellettaisiin valmismatkaliikkeen harjoittamiseen, jolla tarkoitetaan ehdotetun valmismatkalain soveltamisalaan kuuluvien valmismatkojen järjestämistä, tarjontaa tai välittämistä. Valmismatkalakiehdotuksen soveltamisalasäännöksen (1 §) mukaan valmismatkalakia sovellettaisiin valmismatkan markkinointiin ja valmismatkaa koskevaan sopimukseen, kun matkan tarjoaa matkailupalveluksia muutoin kuin satunnaisesti järjestävä tai välittävä elinkeinonharjoittaja vastiketta vastaan ja kun matka kestää yli 24 tuntia tai sisältää majoituksen yön aikana. Valmismatkalla tarkoitettaisiin valmismatkalakiehdotuksen 2 §:n mukaan etukäteen järjestettyä yhdis-

tettyyn hintaan tarjottua palvelusten yhdistelmää, johon sisältyy vähintään kuljetus ja majoitus taikka kuljetus tai majoitus ja lisäksi muu kokonaisuuden kannalta olennainen matkailupalvelus, joka ei suoraan liity kuljetukseen tai majoitukseen.

Nykyinen elinkeino-oikeudellinen sääntely sisältyy matkatoimistoasetukseen, jonka mukaan matkatoimistoliikkeen harjoittaminen on luvanvarainen elinkeino. Matkatoimistoasetuksen soveltamisala ilmenee sen 2 ja 24 §:stä. Matkatoimistoliikkeen harjoittamisena pidetään asetuksen 2 §:n mukaan ansiotarkoituksessa tai toistuvasti tapahtuvaa matkojen ja muiden matkapalvelujen järjestämistä, myymistä ja välittämistä. Asetusta ei 24 §:n mukaan kuitenkaan sovelleta muun muassa Suomessa tapahtuvien matkojen ja muiden matkapalvelujen järjestämiseen, myymiseen ja välittämiseen.

Lakiehdotuksen soveltamisala määräytyisi matkapakettidirektiivin säännösten mukaisesti. Direktiiviä sovelletaan ETA-alueella myytäviin tai myytäväksi tarjottaviin matkapaketteihin riippumatta siitä, mihin tarjottava matka suuntautuu. Ehdotuksen mukainen soveltamisala olisi osittain nykyisen matkatoimistoasetuksen soveltamisalaa suppeampi ja osittain sitä laajempi. Soveltamisala olisi suppeampi siinä mielessä, että se kattaisi vain valmismatkoiksi luettavat kokonaisuudet eikä pääsääntöisesti enää erillisten matkailupalvelusten järjestämistä tai välittämistä. Kotimaan matkailun osalta lakiehdotus merkitsisi sääntelyn laajentumista nykyiseen nähden. Viimeksi mainittu johtuisi toisaalta siitä, että myös kotimaassa toteutettavat valmismatkat kuuluisivat lain soveltamisalaan, mutta ennen kaikkea valmismatkan käsitteen laajuudesta. Valmismatkana pidettäisiin myös sellaista matkailupalvelusten yhdistelmää, joka ei sisältäisi kuljetusta, jos kokonaisuuteen kuuluu majoitus ja muu kokonaisuuden kannalta olennainen matkailupalvelus, joka ei välittömästi liity kuljetukseen tai majoitukseen.

Rekisteröinti

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi luvanvaraisuudesta ja siirryttäväksi rekisteröintimenettelyyn. Valmismatkaliikettä saisi harjoittaa vain lakiehdotuksen säännösten mukaisesti valmismatkaliikerekisteriin merkitty elinkeinonharjoittaja. Koska lakiehdotuksen sovelta-

misalaan kuuluvaa elinkeinoa saisi harjoittaa vain rekisteriin merkittynä ja koska rekisteröinti edellyttäisi laissa säädettyjen edellytysten täytymistä, ei menettely eroaisi merkittävästi lupamenettelystä. Ehdotuksen varsinaiset muutokset liittyvät sekä rekisteröinnin edellytyksiin, jotka olisivat osittain lupamenettelyä lievemmät, että itse rekisteröintimenettelyyn. Lupamenettelyä kevyempi menettely olisi perusteltua muun muassa siinä mielessä, että tämän lain mukaisesti rekisteröitävien piiri tulisi matkapakettidirektiivin soveltamisalan johdosta laajentamaan sääntelyn alaa merkittävästi nykyisestä.

Ennen valmismatkaliiketoiminnan aloittamista kuluttajavirastolle olisi tehtävä rekisteri-ilmoitus. Kuluttajaviraston olisi rekisteröitävä valmismatkaliikkeen harjoittajaksi valmismatkaliikerekisteriin ilmoituksen tekijä, jolla on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa. Elinkeinoon harjoittamisen oikeudesta annettua lakia on muutettu lailla elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta (228/93). Kyseinen muutos tuli voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa eli 1 päivänä tammikuuta 1994. Lainmuutoksen voimaantulon jälkeen laillista ja hyvän tavan mukaista elinkeinoa saa Suomessa harjoittaa paitsi luonnollinen henkilö, jolla on asuinpaikka Euroopan talousalueella, myös suomalainen yhteisö ja säätiö sekä Suomessa sivuliikkeen rekisteröinyt ulkomainen yhteisö ja säätiö tiettyin edellytyksin. Myös muut kuin edellä mainitut voivat harjoittaa elinkeinoa Suomessa kauppa- ja teollisuusministeriön luvalla. Rekisteröiminen edellyttää edellä esitetyn lisäksi vakuuden asettamista kuluttajavirastolle.

Määritelmät

Tämä esitys liittyy hallituksen esitykseen valmismatkalakiin. Matkapakettidirektiivin säännösten täytäntöönpaneminen kahdella erillisellä lailla edellyttää sääntelyn ristiriidattomuutta. Lakien soveltamisen kannalta olisi tärkeää, että direktiivin keskeiset määritelmät olisivat yhteneväiset molemmissa laeissa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että soveltamisalan kannalta olennainen valmismatkan käsite määriteltäisiin vain valmismatkalaissa ja laki valmismatkaliikkeistä sisältäisi viittaussäännöksen kyseiseen valmismatkalakiehdotuksen 2 §:ssä määriteltyyn käsitteeseen. Vastaavaa menettelyä on käytetty myös muissa pohjoismaissa.

Lakiehdotus jakaisi matkailupalvelustoimintaa harjoittavat elinkeinonharjoittajat kolmeen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluisivat valmismatkojen järjestäjät ja sellaiset matkanjärjestäjään rinnastettavat elinkeinonharjoittajat, jotka omaan lukuunsa tarjoavat toisen järjestämiä valmismatkoja tai jotka tarjoavat matkalippuja tilauslennolle. Mainittuun ryhmään kuuluisivat myös matkanvälittäjät, jotka toimivat sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei itse ole asettanut lakiehdotuksessa säädettyä vakuutta. Kyseisten elinkeinonharjoittajien rekisteröimisen edellytyksenä olisi vakuuden asettaminen kuluttajavirastolle. Toiseen ryhmään kuuluisivat matkanvälittäjät, joiden olisi rekisteröidyttävä valmismatkaliikerekisteriin. Kyseisillä matkanvälittäjillä ei olisi velvollisuutta asettaa vakuutta. Osa matkailupalvelustoimintaa harjoittavista elinkeinonharjoittajista jäisi lain soveltamisalan ulkopuolelle. Viimeksimainittuja olisivat esimerkiksi muuta kuin valmismatkaliiketoimintaa Suomessa harjoittavat matkailuyrittäjät.

Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan lakiehdotuksessa valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja ja tarjoaa niitä joko itse tai toisen välityksellä. Elinkeinoonharjoittaja, joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja, ehdotetaan rinnastettavaksi matkanjärjestäjään. Viimeksi mainittu kattaisi toiminnan, jossa elinkeinonharjoittaja ostaa valmismatkoja matkanjärjestäjältä omaa jälleenmyyntiään varten. Matkustajan taloudellisen turvallisuuden järjestämisestä vastaisi pääsääntöisesti valmismatkasopimuksen osapuoli. Mainitussa tilanteessa valmismatkasopimuksen osapuolena olisi omis- nimissään toimiva valmismatkaliikkeen harjoittaja (jälleenmyyjä). Myös elinkeinonharjoittaja, joka tarjoaa tilauslennolle kuljetukseen oikeuttavia matkalippuja, ehdotetaan rinnastettavaksi matkanjärjestäjään.

Matkanvälittäjällä tarkoitettaisiin ehdotuksessa valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joka matkanjärjestäjän lukuun välittää valmismatkoja. Välittäjän määritelmän suhteen olisi olennaista, että välittäjä esiintyy avoimesti toisen edustajana ja tämän puolesta joko päättää oikeustoimia eli myy valmismatkoja tai välittää niitä päämiehelleen päätettäväksi. Valmismatkaliiketoimintaa harjoitettaisiin yleisesti siten, että osa toiminnasta olisi valmismatkojen järjestämistä ja osa niiden välittämistä. Mikäli

matkanvälittäjä toimisi myös matkanjärjestäjänä, sovellettaisiin siltä osin, mitä matkanjärjestäjästä on säädetty.

Matkustajan määritelmä kattaa direktiivin 2 artiklan 4 kohdan mukaisen kuluttajan määritelmän. Kuluttajalla tarkoitetaan kyseisen direktiivin kohdan mukaisesti henkilöä, joka ostaa matkapaketin tai tekee sopimuksen sen ostamisesta (pääsopija), tai muuta henkilöä, jonka lukuun pääsopija tekee sopimuksen matkapaketin ostamisesta (muut edunsaajat), taikka muuta henkilöä, jolle pääsopija tai muu edunsaaja siirtää matkapaketin (siirronsaaja). Matkustaja voi siten olla joko suoranainen sopijapuoli tai sellaisen ryhmän jäsen, jonka puolesta toinen on tehnyt sopimuksen valmismatkasta, taikka siirronsaaja. Matkustajalla tarkoitetaan siten esimerkiksi kaikkia perheenjäseniä yhden heistä solmissa valmismatkan ostamista koskevan sopimuksen.

Vakuus

Rekisteröinnin edellytyksistä vakuudenasettamisvelvollisuus olisi lakiehdotuksen kannalta olennainen. Matkatoimistoasetuksen mukainen takaus on vaadittu sekä matkanjärjestäjältä että matkailupalveluksia välittävältä elinkeinonharjoittajalta. Asetuksen mukainen vakuusjärjestelmä on aiheuttanut tulkintaongelmia matkanjärjestäjän ja välittäjän välisestä vastuunjaosta. Tulkinnanvaraisuuden poistamiseksi ehdotetaan, että matkustajan taloudellisen turvallisuuden järjestämisestä olisi pääsääntöisesti vastuussa valmismatkasopimuksen osapuolena oleva elinkeinonharjoittaja.

Lakiin ei ehdoteta otettavaksi nykyisen matkatoimistoasetuksen sisältämää vakavaraisuussäännöstä. Matkatoimistoalalle on tyypillistä varsin korkea vieraan pääoman osuus, johon lasketaan muun muassa asiakkaiden maksamat ennakkomaksut. Kiinteät investoinnit ovat usein pienet ja toimintaa voidaan joustavasti supistaa tai kasvattaa markkinoiden mukaan. Erillisellä vakavaraisuussäännöksellä ei lakiehdotuksen mukaisessa järjestelmässä olisi itseästä merkitystä, koska kuluttajavirastolle asetettavan vakuuden tulisi jäljempänä esitettävällä tavalla olla riittävä valmismatkoista johtuvien vastuiden kattamiseen. Vakavaraisuutta valvottaisiin välillisesti kuluttajavirastolle asetettavalla vakuudella.

Vakuudella turvattaisiin matkustajan saata-

vat siltä osin kuin valmismatka ei elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyyden vuoksi vastaisi valmismatkasopimusta. Vakuudesta korvattaisiin peruuntuneista matkoista suoritettut maksut ja, jos valmismatka on keskeytynyt, matkan lyhentymistä vastaava hinnan osa. Jos elinkeinonharjoittaja ei kykenisi maksukyvyttömyytensä vuoksi järjestämään valmismatkaan sisältynyttä paluukuljetusta, vakuutta käytettäisiin myös sopimuksen mukaisen paluukuljetuksen järjestämisestä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen. Lisäksi vakuudesta korvattaisiin matkustajan majoitus matkakohteessa paluukuljetukseen saakka.

Vakuuden tulisi olla kuluttajaviraston hyväksymä. Hyväksyttävän vakuuden mukaisen maksuvelvoitteen täyttämistä kuluttajavirasto voisi vaatia heti, kun vakuudenasettamisvelvollinen on asetettu konkurssiin tai kun kuluttajavirasto on muutoin todennut tämän maksukyvyttömäksi. Nykyisen matkatoimistoasetuksen mukaisessa menettelyssä matkustajien saatavat katetaan vakuudesta matkatoimiston konkurssimenettelyn loppunsaattamisen jälkeen. Menettely, joka edellyttää matkustajan konkurssivalvontaa, ei ole tarkoituksenmukainen. Menettelyn muuttamista puoltaa myös se, että matkapakettidirektiivi edellyttää matkustajien paluukuljetuksen turvaamista.

Kuluttajavirastolle ehdotetaan mahdollisuutta myöntää vapautus vakuudenasettamisvelvollisuudesta. Vapautus voitaisiin myöntää tilanteissa, jossa vakuutta ei voida harjoitettavan valmismatkaliiketoiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen katsoa tarpeelliseksi. Vapautus voitaisiin myöntää esimerkiksi tilanteissa, jossa matkustajan taloudelliseen turvallisuuteen kohdistuvaa riskiä voidaan harjoitettavan toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden pitää vähäisenä. Tarkemmat säännökset kyseisen mahdollisuuden käyttämisen edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi asetuksella.

Vakuuden riittävyys ja sen käyttäminen

Kuluttajavirastolle asetettavan vakuuden tulisi olla riittävä lakiehdotuksessa säädettävien vastuiden kattamiseen. Riittävyys perustuisi arvioon ja vakuuden suuruus määräytyisi elinkeinonharjoittajan kuluttajavirastolle toimittamiin selvityksiin harjoittamansa liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta. Vakuuden riittävyyttä arvioitaisiin suhteessa sekä matkustajan suorit-

tamien ennakkomaksujen määrään että siihen, sisältyykö sopimuksen mukaiseen valmismatkaan kuljetusta. Mikäli valmismatkaliikkeen harjoittaja noudattaisi kauppapapaa, jossa valmismatkoista ei perittäisi ennakkomaksuja, seikka voitaisiin ottaa huomioon vakuuden riittävyttä arvioitaessa.

Kuluttajavirastolle asetettu vakuus otettaisiin käyttöön valmismatkaliikkeen maksukyvyttömyystilanteessa. Maksukyvyttömyydellä tarkoitettaisiin konkurssiin asettamista tai muuta maksukyvyttömyyttä, jonka kuluttajavirasto toteaisi.

Matkapakettidirektiivin 7 artiklan säännös on paluukuljetusvastuun osalta tulkinnanvarainen. Lakiehdotuksessa direktiiviä on tulkittu siten, ettei paluukuljetuksen turvaamisvelvollisuus koske valmismatkoja, joihin ei sisälly kuljetusta.

Ilmoitusvelvollisuus

Vakuuden tulisi jatkuvasti toiminnan harjoittamisen ajan kattaa lakiehdotuksessa säädettävät vastuut. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka nojalla valmismatkaliiketoiminnan laatua tai laajuutta koskevasta muutoksesta, joka voisi vaikuttaa velvollisuuteen asettaa vakuus tai vakuuden hyväksyttävyyteen, olisi ilmoitettava kuluttajavirastolle. Vakuudenasettamisvelvollisen valmismatkaliikkeen harjoittajan olisi jatkuvasti huolehdittava lakiehdotuksessa säädetyin vakuuden riittävydestä.

Vakuuden riittävyden määrittämiseen liittyvien kuluttajavirastolle toimitettavien tietojen tulisi pääsääntöisesti olla Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan vahvistamia. Matkustajan taloudellisen turvallisuuden järjestämisen kannalta olisi tärkeää, että elinkeinonharjoittajan kuluttajavirastolle toimittama aineisto antaisi oikean ja riittävän kuvan valmismatkaliikkeen vastuista matkustajille.

Muita muutoksia

Vastuunalaisen hoitajan asettamisvelvollisuudesta ehdotetaan luovuttavaksi, koska viime kädessä yritykset kantavat taloudellisen riskin palkkaamiensa työntekijöiden ammattitaidosta ja pätevydestä. Toisaalta sopimus-

puolena olevan matkustajan asemasta tullaan säätämään erikseen valmismatkalaissa, joten voidaan katsoa, ettei matkustajien asema vastaavan hoitajan luopumisesta huolimatta heikene.

Nykyisestä asiamiesjärjestelmästä ehdotetaan luovuttavaksi. Asiamiestoiminta on osittain valvonnassa käytettävien rajallisten resurssien vuoksi laajentunut voimassa olevan asetuksen säännösten vastaiselle alueelle. Matkatoimistoasetuksen mukaista asiamiestoimintaa harjoittava elinkeinonharjoittaja rekisteröitäisiin lakiehdotuksessa säädettävällä tavalla matkanvälittäjäksi.

Matkatoimistoasiain neuvottelukunnan asemaan ehdotetaan muutoksia. Matkatoimistoasetuksen mukaan neuvottelukunnalta on pyydettävä lausunto asioista, jotka koskevat elinkeinolon myöntämistä, peruuttamista tai matkatoimistoliikkeen harjoittajalle tai vastaavalle hoitajalle annettavaa varoitusta taikka päätöstä kieltää liikkeen harjoittaminen määräjäksi. Lisäksi neuvottelukunta toimii neuvoo-antavana elimenä muissa matkatoimistoalaa koskevissa kysymyksissä. Lakiehdotus toteutuessaan korostaisi kuluttajaviraston asemaa valmismatkaliikkeen harjoittajien rekisteröinnissä ja rekisteröinnin edellytysten harkinnassa. Sääntelyalan laajentumisen ja siitä johtuvien tulkintaongelmien vuoksi esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että kuluttajaviraston yhteydessä toimisi valmismatka-asiain neuvottelukunta. Neuvottelukunnalle ehdotetaan neuvoo-antavaa asemaa valmismatkaliiketoimintaa koskevissa asioissa. Neuvottelukunta voisi seurata sekä matkapakettidirektiivin soveltamista ETA-alueella että tehdä esityksiä valmismatkaliikkeen harjoittamista koskevan lainsäädännön kehittämiseksi.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Matkailuelinkeinon kokonaistuotos Suomessa oli vuonna 1991 tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidon mukaan noin 23 miljardia markkaa. Suomen matkustustase vuonna 1991 oli noin 6,1 miljardia markkaa alijäämäinen ja vuonna 1992 noin 4,9 miljardia markkaa. Suomen matkatoimistoalan liitosta (SMAL

r.y.) saatujen tilastotietojen mukaan suomalais-
ten ulkomaanmatkailu on kehittynyt vuosina

1991—1993 seuraavasti (miljoonaa matkusta-
jaa):

laivaliikenne	1990	2,4	1991	2,7	1992	2,9	1993 (arvio)	3,2
tilauslennot	1990	1,2	1991	1,1	1992	0,8	1993 (arvio)	0,5
reittilennot	1990	1,1	1991	1,0	1992	1,1	1993 (arvio)	1,2
maaliikenne	1990	0,5	1991	0,6	1992	0,5	1993 (arvio)	0,5
yhteensä	1990	5,2	1991	5,4	1992	5,3	1993 (arvio)	5,4

Laivaliikennettä koskeva tilasto ei sisällä niin sanottuja 24-tunnin risteilyjä.

Matkapakettidirektiivin säännösten kansalli-
nen täytäntöönpano aiheuttaa muutoksia eri-
tyisesti kotimaan matkailuelinkeinon harjoitta-
misen edellytyksiin. Matkatoimistoasetuksen
mukainen sääntely ei ole vuoden 1986 jälkeen
koskenut Suomessa tapahtuvien matkojen ja
muiden matkapalvelujen myymistä, järjestämis-
tä ja välittämistä. Matkapakettidirektiivin täy-
täntöönpanon vaikutukset ulottuvat perinteistä
matkatoimistoalaa laajemmalle muun muassa
majoitusliiketoimintaan ja erilaisia matkailu-
palveluja tarjoaviin elinkeinonharjoittajiin.
Koska lakiehdotuksen soveltamisala kattaisi
muutoin kuin satunnaisesti tapahtuvan valmis-
matkaliiketoiminnan, lakiehdotuksen sovelta-
misala kattaisi myös muun muassa monien
aatteellisten yhdistysten harjoittaman matkailu-
palvelustoiminnan.

Valmismatkaliikkeistä annettavaksi ehdotet-
tu laki asettaisi valmismatkoja järjestäville tai
välittäville elinkeinonharjoittajille uusia velvoit-
teita, jotka koskisivat lähinnä rekisteröitymistä
ja vakuuden asettamista. Vakuudenasettamis-
velvollisuus koskisi lähtökohtaisesti vain mat-
kanjärjestäjiä, joille muutoksesta aiheutuisi li-
säkustannuksia. Toisaalta matkanvälittäjiltä
nykyisin vaadittavasta vakuudesta pääsääntöi-
sesti luovuttaisiin.

Vakuuden asettamiseen velvollisella elinkei-
nonharjoittajalla olisi oltava riittävä vakuus
matkustajan valmismatkasta suorittamien mak-
sujen palauttamisesta ja vakuusjärjestely mat-
kustajan kotinkuljettamiseksi. Nykyisen käy-
tännön mukaiset vakuudet on asetettu noin 50
prosentin tasolle suoritettujen ennakkomaksu-
jen määräästä.

Lisäksi edellytettäisiin, että kuluttajavirastol-
le asetettava vakuus kattaisi myös matkustajien
paluukuljetuksesta aiheutuneet kustannukset.
Matkustajien paluukuljetus matkanjärjestäjän
maksukyvyttömyystilanteessa on nykyisin jär-
jestetty siten, että Suomessa toimintaa harjoit-
tavan lentoyhtiön on toimitettava ilmailulai-

tokselle sitoumus, jossa lentoyhtiö sitoutuu
kuljettamaan matkustajat takaisin lentoyhtiön
sopimuskumppanina olevan matkanjärjestäjän
taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Kyseistä
sitoumusta ei kuitenkaan voida pitää matkapa-
kettidirektiivin 7 artiklan säännöksen täytän-
töönpanon kannalta riittävänä lähinnä siitä
syystä, ettei sitoumuksella ole matkustajien
kannalta merkitystä esimerkiksi tilanteessa, jos-
sa lentoyhtiö ilmoittaisi, ettei se tule enää
harjoittamaan toimintaa Suomessa.

Kuluttajavirastolle toimitettavan vakuuden
sisältöön ehdotetaan muutosta. Matkatoimisto-
asetuksen mukainen vakuus on ollut niin sa-
nottu laillinen takaus, jonka mukaisen maksu-
velvollisuuden realisoituminen on edellyttänyt
konkurssimenettelyn loppuunsaattamista. La-
kiehdotuksen mukainen vakuus olisi realisoita-
vissa heti, kun on selvää, ettei valmismatkaliike
maksukyvyttömyytensä vuoksi kykene selviyty-
mään vastuistaan matkustajia kohtaan.

Suomen pankkiyhdistyksestä saadun selvi-
tyksen mukaan käytännössä kaikki pankkitoi-
minnassa käytettävät takaukset ovat omavel-
kaisia, joten esimerkiksi omavelkaisen takauk-
sen ja laillisen takauksen mahdollisten kustan-
nuserojen vertaaminen ei käytännön kokemuk-
sen nojalla ole mahdollista. Pankit hinnoittele-
vat takauksensa itsenäisesti. Suomen pank-
kiyhdistyksen mukaan on kuitenkin ilmeistä,
ettei sillä, onko takaus laillinen vaiko omavel-
kainen, ole olennaista merkitystä elinkeinon-
harjoittajan rasituksia ajatellen.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Valmismatkaliiketoimintaa valvovan kulut-
tajaviraston työmäärä tulisi lisääntymään. Tä-
mä johtuisi lähinnä siitä, että myös kotimaassa
järjestettävien valmismatkojen järjestäminen ja
välittäminen tulisi rekisteröintimenettelyn pii-
riin. Useimpien matkatoimistoasetuksen sovel-

tamisalaan kuuluvien elinkeinonharjoittajien olisi lakiehdotuksen voimaan tultua rekisteröidyttävä. Jokaisen rekisteri-ilmoituksen tekijän osalta olisi tarkistettava rekisteröinnin edellytykset. Voidaan arvioida, että luvan saaneiden matkatoimistojen lisäksi rekisteröitäviä valmismatkaliikkeen harjoittajia tulisi olemaan noin 1000—5000. Kuluttajavirasto joutuisi lisäksi käsittelemään arviolta useita satoja vakuudenasettamisvelvollisuudesta vapauttamista koskevia hakemuksia. Työmäärän lisääntyminen edellyttäisi, että näiden tehtävien hoitamiseen kohdistettaisiin lisäresursseja.

Kuluttajaviraston matkatoimistoasioita hoitavassa yksikössä työskentelee nykyisin kokopäiväisenä yksi oikeustieteen kandidaatti ja merkonomi sekä yksi osapäiväisesti matkatoimistoluettelosta huolehtiva toimistos sihteeri. Tämän lisäksi yksikköön tulisi palkata vähintään yksi kauppatieteen maisteri tai oikeustieteen kandidaatti sekä merkonomi. Henkilöstön lisäystarve hoidetaan hallinnonalan sisäisin henkilöstövoimavarojen siirroin.

4. Asian valmistelu

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 7 päivänä marraskuuta 1989 työryhmän, jonka tehtävänä oli ministeriön elinkeinotyöryhmän muistion pohjalta laatia ehdotus muun muassa matkatoimistoliikkeitä koskevien säädösten ja päätösten muuttamiseksi, uudistamiseksi tai kumoamiseksi. Kyseinen Elinkeinotyöryhmä II jätti 11 päivänä maaliskuuta 1991 matkatoimistoasetuksen uudistamista koskevan muistion kauppa- ja teollisuusministeriölle.

Muistiota koskevan lausuntokierroksen jälkeen valmistelutyö aloitettiin uudelleen tarkoituksena saattaa matkailualaa koskeva säädöspohja vastaamaan matkapakettidirektiivin vaatimuksia. Samalla siirryttiin lain tasoisen säädöksen valmisteluun.

Kauppa- ja teollisuusministeriö pyysi hallituksen esityksen muotoon laaditusta muistiosta helmikuussa 1993 lausunnon seuraavilta viranomaisilta ja järjestöiltä: oikeusministeriö, liikenneministeriö, kilpailuvirasto, kuluttajavirasto, kuluttaja-asiamies, Keskuskauppakamari, Suomen Matkatoimistoyhdistys r.y., Matkatoimistoyrittäjät r.y., Suomen Yrittäjien Keskusliitto r.y. SYKL, Matkailun edistämiskeskus MEK, Suomen matkailun alueorganisaatioiden yhdistys r.y. SUOMA, Hotelli- ja ravintolaneuvosto r.y. HRN, Hotelli- ja Ravitsemisalan Yrittäjiliitto r.y. HRY, Linja-autoliitto sekä Suomen Varustamoyhdistys. Edellä mainittujen lisäksi lausunnon ovat toimittaneet Helsingin kauppakamari, Suomen Hiihtokeskousyhdistys r.y. sekä Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTO r.y.

Esitys on saatettu lopulliseen muotoonsa virkatyönä kauppa- ja teollisuusministeriössä yhteistyössä oikeusministeriön, liikenneministeriön, kuluttajaviraston ja Suomen Yrittäjien Keskusliiton kanssa. Viimeistelyvaiheessa on kuultu myös Suomen matkatoimistoalan liittoa (SMAL ry) sekä pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnalle on erikseen annettu valmismatkojen markkinointia ja niistä tehtäviä sopimuksia koskeva esitys valmismatkalaksi. Ehdotetun valmismatkalain ja valmismatkaliikkeistä annettavaksi ehdotetun lain soveltamisala määräytyisi matkapakettidirektiivin 2 artiklan kohdassa määritellyn matkapaketin mukaisesti.

Valmismatkaliikkeistä annettava laki olisi sisällöltään yhteydessä valmismatkalakiin, joten mainitut lait tulisi sekä käsitellä että saattaa voimaan yhtäaikaaisesti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki valmismatkaliikkeistä

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Oikeus harjoittaa valmismatkaliikettä.* Pykälässä säädettäisiin oikeudesta harjoittaa valmismatkaliikettä. Valmismatkaliikettä saisi harjoittaa vain ehdotetun lain mukaisesti valmismatkaliikkeen harjoittajaksi rekisteröity luonnollinen henkilö, oikeushenkilö tai Suomessa sivuliikkeen rekisteröinyt ulkomainen yhteisö tai säätiö. Oikeushenkilö käsittäisi sekä yksityiset että julkiset oikeushenkilöt.

Ehdotetun lain mukaista toimintaa ei voitaisi aloittaa ennen rekisteröintiä. Valmismatkaliikkeen harjoittamisen määritelmä sisältyisi 2 §:n 1 momentin 1 kohtaan. Perussäännökset lakiehdotuksessa tarkoitetusta valmismatkaliikerekisteristä sisältyisivät 3 §:ään ja rekisteröinnin edellytyksistä 5 §:ään.

2 §. *Määritelmiä.* Pykälä sisältäisi eräiden lakiehdotuksessa käytettävien käsitteiden määritelmät. Valmismatkaliikkeen harjoittamisella tarkoitettaisiin pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan valmismatkalakiehdotuksen soveltamisalaan kuuluvien valmismatkojen järjestämistä, tarjontaa tai välittämistä. Valmismatkaliikettä voisi harjoittaa joko matkanjärjestäjänä tai matkanvälittäjänä sen mukaan kuin ehdotuksen 6 §:n mukaisessa rekisteröintipäätöksessä määrättäisiin. Valmismatkalain soveltamisala on määriteltävä sitä koskevan ehdotuksen 1 §:ssä ja valmismatkan käsite 2 §:ssä. Valmismatkalakiehdotuksen ja ehdotetun lain soveltamisala määräytyisivät matkapakettidirektiivin matkapaketin käsitteen mukaisesti.

Momentin 2 kohdan mukaan matkanjärjestäjällä tarkoitettaisiin valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja ja tarjoaa niitä joko itse tai jonkun muun välityksellä. Määritelmä vastaisi sekä matkapakettidirektiivin 2 artiklan 2 kohdan että valmismatkalakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin määritelmää.

Momentin 3 kohdan mukaan matkanvälittäjällä tarkoitettaisiin valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joka matkanjärjestäjän lukuun välittää valmismatkoja koskevia sopimuksia. Määritelmä vastaisi direktiivin 2 artiklan 3 kohdan määritelmää.

Matkanvälittäjältä edellytettäisiin toimimista

avoimesti toisen edustajana ja tämän puolesta. Matkanjärjestäjän ja matkanvälittäjän keskinäisestä sopimuksesta johtuen välittäjä voisi joko itse päättää valmismatkasopimuksia matkanjärjestäjän lukuun tai välittää niitä päämiehelleen päätettäväksi. Valmismatkasopimuksen osapuolena olisivat matkanjärjestäjä ja matkustaja matkanvälittäjän jäädessä sopimuksen ulkopuolelle.

Matkatoimistoasetuksen soveltamisalaan kuuluvat matkatoimistot harjoittavat usein niin sanottua sekatoimintaa, jossa elinkeinonharjoittaja toimii sekä matkojen järjestäjänä että toisen järjestämien matkojen välittäjänä. Valmismatkojen järjestämiseen sovellettaisiin lakiehdotuksen matkanjärjestäjää koskevia säännöksiä.

Momentin 4 kohdassa määriteltäisiin matkustaja. Määritelmä vastaisi sekä direktiivin 2 artiklan 4 kohdan kuluttajan että valmismatkalakiehdotuksessa tarkoitetun matkustajan määritelmää (3 §:n 2 momentti).

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sellaisesta elinkeinonharjoittajasta, joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja. Kyseisessä toiminnassa elinkeinonharjoittaja esimerkiksi ostaa toisen järjestämiä valmismatkoja jälleenmyyntiä varten. Lakiehdotuksessa kyseinen elinkeinonharjoittaja ehdotetaan rinnastettavaksi matkanjärjestäjään.

Ehdotetun 2 momentin mukaan matkanjärjestäjäksi katsottaisiin myös elinkeinonharjoittaja, joka tarjoaa muuhun kuin säännölliseen reittilentoliikenteeseen eli tilauslennolle kuljetukseen oikeuttavia matkalippuja. Kuluttajan suojan kannalta on tarkoituksenmukaista, että tällainen toiminta, jossa matkanjärjestäjän vastuu lentoyhtiötä kohtaan toteutuu mahdollisesti vasta matkustajan ennakkomaksujen suorittamisen jälkeen, tulee ehdotetun lain soveltamisalan piiriin.

2 luku. Rekisteröinti ja sen oikeusvaikutukset

3 §. *Valmismatkaliikerekisteri.* Pykälässä säädettäisiin valmismatkaliikkeen harjoittajista pidettävästä rekisteristä. Pykälän 1 momentin mukaan rekisteriviranomaisena toimisi kuluttajavirasto. Valmismatkaliikerekisteri olisi julkinen ja siitä annettaisiin pyynnöstä otteita.

Pykälän 2 momentin säännöksen perusteella rekisteriin merkittävistä tiedoista säädettäisiin asetuksella.

4 §. *Rekisteri-ilmoitus ja muutoksista ilmoittaminen.* Pykälässä säädettäisiin rekisteri-ilmoituksesta. Pykälän 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollinen olisi se, joka aikoo harjoittaa valmismatkaliikettä. Ilmoitus tehtäisiin kuluttajavirastolle. Samalla ehdotetaan, että rekisteri-ilmoituksen sisällöstä säädettäisiin asetuksella. Tarkoituksena olisi, että rekisteri-ilmoitus sisältäisi valmismatkaliikkeen harjoittajaa ja harjoitettavaa toimintaa koskevat perustiedot.

Pykälän 2 momentin mukaan rekisteriin merkittyjen tietojen muutoksista olisi ilmoitettava viipymättä kuluttajavirastolle.

5 §. *Rekisteröinnin edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin valmismatkaliikkeen harjoittajan rekisteröinnin edellytyksistä. Edellytysten täytyessä kuluttajaviraston olisi merkittävä rekisteröimistä pyytävä valmismatkaliikerekisteriin.

Pykälän 1 kohdan mukaan rekisteröinti edellyttäisi, että ilmoituksen tekijällä on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa. Elinkeinoon harjoittamisen oikeudesta säädetään elinkeinoon harjoittamisen oikeudesta annetussa laissa.

Pykälän 2 kohdan säännöksen mukaan rekisteröinti edellyttäisi lisäksi, että ilmoituksen tekijä on täyttänyt lakiehdotuksen mukaisen vakuudenasettamisvelvollisuuden. Vakuuden asettamisesta säädettäisiin ehdotuksen 8 ja 9 §:ssä ja vakuuden hyväksyttävyydestä 10 §:ssä.

6 §. *Rekisteröinnin oikeusvaikutukset.* Pykälässä säädetään rekisteröinnin oikeusvaikutuksista. Pykälän 1 momentin säännöksen perusteella valmismatkaliikkeen harjoittajalla olisi oikeus harjoittaa valmismatkaliiketoimintaa matkanjärjestäjänä, matkanvälittäjänä tai molempina sen mukaan kuin rekisteröinnistä päätettäessä määrättäisiin. Mikäli valmismatkaliikerekisteriin matkanvälittäjänä merkitty elinkeinonharjoittaja aikoisi ryhtyä toimimaan myös matkanjärjestäjänä, toimintaa ei saisi aloittaa ennen muutosta koskevaa rekisteröintipäätöstä.

Pykälän 2 momentin mukaan vain valmismatkaliikerekisteriin merkityllä valmismatkaliikkeen harjoittajalla olisi oikeus käyttää toiminimessään tai muuten toimintaansa osoittamaan, esimerkiksi markkinoinnissaan, nimitystä valmismatkaliike tai matkatoimisto. Lakiehdotuksen 21 §:n 3 momentin siirtymäsäännöksen perusteella lakiehdotuksen voimaan tullessa

nimitystä matkatoimisto käyttävä saisi jatkaa toimintaansa entisellä toiminimellään, vaikkei elinkeinonharjoittajan toiminta kuuluisikaan lakiehdotuksen soveltamisalaan.

7 §. *Rekisteristä poistaminen.* Pykälässä säädettäisiin kuluttajaviraston velvollisuudesta poistaa valmismatkaliikkeen harjoittaja valmismatkaliikerekisteristä. Kuluttajaviraston olisi poistettava matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä valmismatkaliikerekisteristä esimerkiksi silloin, kun elinkeinonharjoittajalla ei enää olisi laillista oikeutta harjoittaa elinkeinoa Suomessa. Valmismatkaliikerekisteristä olisi poistettava myös valmismatkaliikkeen harjoittaja, joka on lopettanut toimintansa. Ennen poistamispäätöksen tekemistä kuluttajaviraston olisi varattava valmismatkaliikkeen harjoittajalle mahdollisuus tulla kuulluksi.

3 luku. Vakuus

8 §. *Vakuuden asettaminen.* Pykälässä säädettäisiin valmismatkaliikkeen harjoittajalta vaadittavasta vakuudesta. Vakuudenasettamisvelvollisuus koskisi pykälän 1 momentin mukaan matkanjärjestäjää. Velvollisuus koskisi lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin perusteella myös elinkeinonharjoittajaa, joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja tai joka tarjoaa tilauslennolle kuljetukseen oikeutavia matkalippuja. Lisäksi velvollisuus koskisi ehdotuksen 8 §:n 2 momentin nojalla matkanvälittäjää, jos hän toimii sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei itse ole asettanut lakiehdotuksen mukaista vakuutta.

Vakuus asetettaisiin elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyyden varalta. Maksukyvyttömyyden sisältöä käsitellään ehdotuksen 10 §:n perusteluissa. Valtion liikelaitosten osalta vakuuden asettamista koskeva kysymys on ratkaistu valtion liikelaitoksista annetussa laissa (627/87). Liikelaitosten rahoitus muodostuu paitsi tulorahoituksesta myös lainoista valtiolta tai rahalaitoksilta, pääoman korotuksista sekä erityistapauksessa valtion tulo- ja menoarviosta saatavilla korvauksilla. Valtion liikelaitosten sitoumuksista vastaa viime kädessä valtio. Periaate sisältyy muun muassa mainitun lain 8 §:n 3 momenttiin. Koska valtion liikelaitoksen taloudellinen asema on lainsäädännöllä siten järjestetty, ettei liikelaitos voi olla lakiehdotuksessa tarkoitettulla tavalla maksukyvytön, val-

tion liikelaitokselta ei tällä perusteella ole tarvetta vaatia ehdotuksessa säädettyä vakuutta.

Vakuus asetettaisiin kuluttajavirastolle, joka ehdotuksen 11 §:n 2 momentin mukaan päättää vakuuden käyttämisestä. Lisäksi edellytettäisiin, että vakuuden tulisi olla kuluttajaviraston hyväksymä.

Pykälän 1 momentin 1—3 kohdassa säädetäisiin vakuudella turvattavista saatavista. Vakuudesta katettaisiin kustannukset, jotka aiheutuvat sekä matkustajan paluukuljetuksen järjestämisestä että matkustajan majoituksesta paluukuljetukseen saakka. Mainitut kustannukset korvattaisiin edellyttäen, että ne ovat sisältyneet sopimuksen mukaiseen valmismatkaan.

Momentin 1 kohdan mukaan vakuudella turvattaisiin matkustajien valmismatkasopimuksen mukainen paluukuljetus. Vakuudesta korvattaisiin siten paluukuljetuksesta aiheutuneet kustannukset tilanteessa, jossa sopimuksen mukaiseen valmismatkaan sisältynyttä paluukuljetusta ei järjestettäisi. Jos matkustajan hallussa oleva lippu antaisi oikeuden paluukuljetukseen, ei kysymys paluukuljetuksen erillisestä järjestämisestä nousisi esille.

Momentin 2 kohdan mukaan vakuudella turvattaisiin majoitus matkakohteessa paluukuljetuksen järjestämiseen saakka. Majoituksesta aiheutuneet kustannukset korvattaisiin myös tilanteessa, jossa sopimuksen mukainen valmismatka on jo päättynyt, mutta matkanjärjestäjä ei maksukyvyttömyytensä vuoksi ole järjestänyt paluukuljetusta.

Momentin 3 kohdan mukaan vakuudella turvattaisiin valmismatkasta suoritettujen maksujen palauttaminen matkustajalle siltä osin kuin valmismatkasopimus jää täyttämättä. Vakuudesta korvattaisiin siten valmismatkasta maksetut ennakkomaksut. Vakuudesta palautettaisiin myös alkaneen, mutta sittemmin keskeytyneen matkan lyhentymistä vastaava osa kokonaishinnasta.

Pykälän 2 momentin mukaan velvollisuus asettaa vakuus olisi myös matkanvälittäjällä, jos hän toimii sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei itse ole asettanut lakiehdotuksessa tarkoitettua vakuutta. Kyseessä olisi poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan vakuuden asettaisi valmismatkasopimuksessa osapuolena oleva valmismatkaliikkeen harjoittaja. Vakuuden mukaisen maksuvelvollisuuden täyttämistä voitaisiin vaatia paitsi

matkanvälittäjän omassa maksukyvyttömyystilanteessa myös tilanteessa, jossa hänen päämiehensä olisi maksukyvytön. Mainitun matkanvälittäjän vakuuden suuruus määräytyisi ehdotuksen 10 §:n säännösten mukaisesti.

9 §. *Vakuudenasettamisvelvollisuudesta vapauttaminen.* Pykälän 1 momentti sisältäisi poikkeussäännöksen ehdotuksen 8 §:n mukaisesta velvollisuudesta asettaa vakuus. Säännöksen mukaan kuluttajavirasto voisi vapauttaa valmismatkaliikkeen harjoittajan velvollisuudesta asettaa vakuus, jos vakuutta ei voida valmismatkaliikkeen toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen pitää tarpeellisena. Tarkemmat säännökset vapauttamismahdollisuudesta annettaisiin asetuksella.

Yleisenä edellytyksenä vapauttamiselle olisi, että matkustajan taloudeiliseen turvallisuuteen kohdistuvaa riskiä voitaisiin harjoitettavan toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden pitää vähäisenä. Riskiä voitaisiin pitää vähäisenä muun muassa silloin, kun elinkeinonharjoittaja noudattaa kauppatapaa, jossa matkustaja maksaa sopimuksen mukaisen osuutensa joko kokonaan tai merkittäviltä osin elinkeinonharjoittajan suorituksen jälkeen. Vastaavasti vakuudenasettamisvelvollisuudesta voitaisiin vapauttaa sellainen pienimuotoinen valmismatkaliiketoiminta, kuten maatilamatkailu, hotellipalvelukset tai vastaavat, joissa tarjottava kokonaisuus ei sisältäisi kuljetusta eikä riskiä matkan keskeytymisestä.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuudenasettamisvelvollisuudesta vapauttamisesta päättäisi kuluttajavirasto. Momentin toisen virkkeen mukaan kuluttajavirastolla olisi oikeus peruuttaa vapautuspäätöksensä, jos vapautuksen perustana olevat olosuhteet olisivat olennaisesti muuttuneet. Muutoksella tarkoitettaisiin lähinnä olennaisia muutoksia vapautuspäätöksen perustana olleessa toiminnan laadussa tai laajuudessa.

10 §. *Vakuuden hyväksyttävyyys.* Pykälä sisältäisi säännökset sekä kuluttajavirastolle asetettavan vakuuden suuruudesta että sen muusta sisällöstä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan vakuudeksi voitaisiin hyväksyä vain sellainen takaus, muu vakuussitoumus tai vakuutus, jonka mukaisen vastuumäärän voidaan arvioida riittävän 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin suorituksiin. Kuluttajavirasto voisi hyväksyä vakuutena muun muassa pankkitakauksen tai luottovakuutuksen. Säännöksessä tarkoitettulla muulla vakuussitoumuksella tarkoi-

tettaisiin esimerkiksi valmismatkaliikkeen harjoittajien ylläpitämän rahaston tai säätiön kautta tarjottua vakuusjärjestelyä. Lisäksi säännös antaisi mahdollisuuden alan järjestöjen tarjoamien vakuusjärjestelyjen hyväksymiselle.

Vakuuden tulisi olla kuluttajaviraston hyväksymä, mikä olisi 5 §:n 2 kohdan mukaan valmismatkaliikkeen harjoittajan rekisteröinnin edellytyksenä.

Vakuuden määrän tulisi olla riittävä ehdotuksen 8 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vastuiden kattamiseen. Riittävyys arvioitaisiin kunkin valmismatkaliikkeen kohdalla erikseen ja arvio perustuisi elinkeinonharjoittajan kuluttajavirastolle toimittamaan selvitykseen. Riittävän vakuuden käsitettä ei ole matkapakettidirektiivin 7 artiklassa täsmennetty, mutta sen on tulkittu tarkoittavan täyttä kattavuutta. Mikäli valmismatkaliikkeen toiminnassa olisi kausittaista vaihtelua, vakuus tulisi arvioida valmismatkaliikkeen harjoittajan valmismatkasopimuksista johtuvien vastuiden enimmäismäärän mukaisesti. Olisi kuitenkin mahdollista, että valmismatkaliikkeen harjoittaja asettaisi sekä perusvakuuden että kausittaisen huipun ajaksi toimitettavan lisävakuuden. Vakuuden tulisi turvaavuudeltaan olla jatkuvasti riittävä lakiehdotuksessa tarkoitettujen vastuiden kattamiseen.

Momentin 2 kohdan mukaan kuluttajavirasto voisi hyväksyä vain sellaisen vakuuden, jonka käsittävän maksuvelvollisuuden täyttämistä kuluttajavirasto voisi vaatia heti, kun vakuuden asettamiseen velvollinen valmismatkaliikkeen harjoittaja olisi maksukyvytön. Maksukyvyttömyydellä tarkoitettaisiin pääsääntöisesti konkurssiin asettamista, mutta maksuvelvoitteen täyttämistä voitaisiin vaatia myös muussa tilanteessa, jos elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyys on muutoin selvästi ja riidattomasti todettavissa. Viimeksi mainitulla tarkoitettaisiin esimerkiksi tilannetta, jossa elinkeinonharjoittaja olisi taloudellisen asemansa vuoksi kykenemätön järjestämään matkustajien paluukuljetusta matkakohteesta.

Ehdotuksen 8 §:n 2 momentin toisen virkkeen säännöksen perusteella siinä tarkoitettun matkanvälittäjän olisi asetettava vakuus sekä oman että päämiehensä maksukyvyttömyyden varalta. Kuluttajavirastolle asetettavan vakuuden tulisi sisällöltään olla sellainen, että kuluttajavirasto voisi vaatia sen käsittävän maksuvelvoitteen täyttämistä paitsi matkanvälittäjän

omassa maksukyvyttömyystilanteessa myös tilanteessa, jossa matkanvälittäjän päämies olisi maksukyvytön.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuuden hyväksyttävyydestä säädettaisiin tarkemmin asetuksella.

11 §. *Vakuuden käyttäminen.* Pykälässä säädettaisiin kuluttajavirastolle asetettavan vakuuden käyttämisestä. Kuluttajavirastolle toimitettavan vakuuden vastuumäärä perustuisi ehdotuksen 10 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti arvioon. Pykälän 1 momentissa säädettaisiin tilanteesta, jossa vakuus ei riittäisi kaikkiin 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin suorituksiin. Ehdotuksen mukaan saatavat maksettaisiin tässä tilanteessa 8 §:n 1 momentin mukaisessa järjestyksessä. Vakuudesta suoritettaisiin siten ensisijaisesti matkustajien paluukuljetuksesta sekä majoituksesta matkakohteessa aiheutuneet kustannukset. Näiden kustannusten jälkeen vakuudesta suoritettaisiin valmismatkoista suoritettut maksut siltä osin kuin valmismatkasopimus jäisi muutoin täyttämättä.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuuden käyttämisestä päättäisi kuluttajavirasto. Virasto asettaisi määräpäivän, johon mennessä matkustajan olisi esitettävä valmismatkasopimukseen perustuva vaatimuksensa. Saatavat suoritettaisiin vakuudesta asetetun määräpäivän jälkeen.

12 §. *Velvollisuus ilmoittaa vakuuteen vaikuttavista muutoksista.* Pykälässä säädettaisiin valmismatkaliikkeen harjoittajan ilmoitusvelvollisuudesta tilanteessa, jossa harjoitettavan valmismatkaliiketoiminnan laatu tai laajuus olisi muuttumassa. Ilmoitusvelvollisuuden syntyminen edellyttäisi lisäksi, että muutos voisi vaikuttaa joko vakuudenasettamisvelvollisuuteen tai kuluttajavirastolle asetetun vakuuden hyväksyttävyyteen.

Säännös koskisi sellaista valmismatkaliikkeen harjoittajaa, jonka rekisteröinti ei edellyttäisi 8 §:ssä säädetyn vakuuden asettamista. Säännös koskisi myös valmismatkaliikkeen harjoittajaa, jonka kuluttajavirasto on 9 §:n nojalla vapauttanut vakuudenasettamisvelvollisuudesta. Jos viimeksi mainitun elinkeinonharjoittajan valmismatkaliiketoiminnan laadussa tai laajuudessa olisi tapahtumassa muutoksia, jotka voisivat vaikuttaa velvollisuuteen asettaa vakuus tai johtaisivat siihen, ettei edellytyksiä vapauttamiselle enää olisi, tulisi asiasta ilmoittaa kuluttajavirastolle.

Ilmoitusvelvollisuus olisi myös sellaisella valmismatkaliikkeen harjoittajalla, jonka rekiste-

röinti edellyttää vakuuden asettamista kuluttajavirastolle. Mikäli kyseisen valmismatkaliikkeen harjoittajan valmismatkatoiminnan laajuudessa tapahtuisi esimerkiksi sellaisia muutoksia, joiden perusteella kuluttajavirastolle asetettu vakuus ei olisi enää riittävä 8 §:n 1 momentissa säädettyjen vastuiden kattamiseen, valmismatkaliikkeen harjoittajan olisi ilmoitettava asiasta kuluttajavirastolle.

4 luku. Valvonta ja pakkokeinot

13 §. *Valvonta.* Pykälän 1 momentin mukaan valmismatkaliikkeen harjoittamista valvoisivat kuluttajavirasto sekä lääninhallitukset ja poliisi. Valvontaviranomaiset säilyisivät siten nykyiseen tilanteeseen nähden ennallaan. Valvonta liittyisi paitsi rekisteröitymistä myös vakuudenasettamisvelvollisuutta koskevien säännösten noudattamiseen. Lääninhallitukset ja poliisi toimisivat paikallisviranomaisina kuluttajaviraston antamien ohjeiden mukaisesti.

Valmismatkaliikkeen harjoittaja olisi pykälän 2 momentissa ehdotetulla tavalla velvollinen vääntäessa antamaan valvontaviranomaiselle kaikki valvontaa varten tarvittavat asiakirjat, tiedot ja muut selvitykset. Kyseisiä asiakirjoja olisivat muun muassa valmismatkaliikkeen tilinpäätösasiakirjat.

14 §. *Pakkokeinot.* Pykälä sisältäisi pakkokeinoja koskevat säännökset. Pykälän 1 momentin mukaan kuluttajavirasto voisi kieltää lakiehdotuksen säännösten vastaisesti tapahtuvan valmismatkaliiketoiminnan harjoittamisen. Kieltopäätös voitaisiin antaa tilanteessa, jossa valmismatkaliikettä harjoitettaisiin lakiehdotuksen 1 §:ssä tarkoitetun rekisteröitymisvelvollisuuden vastaisesti tai 8 §:ssä tarkoitettua vakuutta asettamatta.

Pykälän 2 momentti koskisi tilannetta, jossa kuluttajavirastolle asetettu vakuus ei enää täyttäisi lakiehdotuksen 10 §:n mukaisia hyväksytävyyden edellytyksiä. Kuluttajavirasto voisi säännöksen perusteella kehottaa asianomaista valmismatkaliikkeen harjoittajaa määrääjässä asettamaan kuluttajavirastolle ehdotuksen 10 §:ssä tarkoitetun vakuuden. Jollei vakuutta kuluttajaviraston asettamassa määrääjässä asetettaisi, virasto voisi kieltää elinkeinonharjoittajalta vakuuden asettamista edellyttävän toiminnan harjoittamisen.

Pykälän 3 momentin mukaan kuluttajavirasto voisi kehottaa valmismatkaliikkeen harjoit-

tajaa määrääjässä täyttämään velvollisuutensa tilanteessa, jossa elinkeinonharjoittaja laiminlyö ehdotuksen 12 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden, 13 §:n 2 momentissa tarkoitetun asiakirjojen toimittamisvelvollisuuden taikka 16 §:ssä tarkoitettua tilintarkastajaa ja kirjanpitoa koskevien säännösten noudattamisen.

Pykälän 4 momentin mukaan kuluttajavirasto voisi asettaa pykälässä tarkoitetun kiellon tai kehotuksen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakkosäännös ei velvoittaisi uhkasakon asettamiseen. Uhkasakon tuomitsisi sen asettanut viranomainen eli kuluttajavirasto. Muuten uhkasakon asettamisesta ja tuomitsemisesta noudatettaisiin, mitä uhkasakkolaissa (1113/90) säädetään. Uhkasakkolaissa on säännökset muun muassa uhkasakon asettamisesta, sen kohdistamisesta ja suuruudesta.

15 §. *Salassapidettävien tietojen luovuttaminen.* Pykälässä säädettäisiin viranomaisen salassapitovelvollisuutta koskevasta poikkeuksesta. Keskeisimmät salassapitosäännökset sisältyvät eräitä poikkeuksia yleisten asiakirjain julkisuudesta sisältävään asetukseen (650/51). Valvontaviranomaisella olisi ehdotetun pykälän perusteella oikeus valvontatehtävää varten antaa toiselle viranomaiselle muuten salassa pidettäviä tietoja. Sama koskisi tietojen antamista syyttäjä- tai poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi tai syytteeseen asettamiseksi. Säännös ei kuitenkaan estäisi valvontaviranomaista julkaisemasta muita seikkoja, jotka eivät sellaisenaan sisältäisi liike- tai ammattisalaisuuksiksi katsottavia tietoja.

Virkamiehen salassapitovelvollisuudesta säädetään valtion virkamieslain (755/86) 23 §:ssä, jonka mukaan virkamies ei saa luvatta muille ilmaista virkamiesasemassaan tietoonsa saamaa seikkaa, joka erikseen on säädetty tai määrätty salassa pidettäväksi. Kieltonormin rikkominen on rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan rangaistavaa.

5 luku. Erinäiset säännökset

16 §. *Tilintarkastaja ja kirjanpito.* Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajasta ja kirjanpidon järjestämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan sellaisella valmismatkaliikkeellä, jolta edellytettäisiin vakuuden asettamista ja joka järjestäisi tai välittäisi valmismatkoja ulkomaille, olisi oltava joko kauppakamarin hyväksymä tilimies (HTM) tai tilintarkastusyhteisö (HTM-yhteisö)

taikka keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT) tai tarkastusyhteisö (KHT-yhteisö). Vakuuden asettamiseen velvolliset valmismatkaliikkeen harjoittajat käyvät ilmi ehdotuksen 2 §:n 2 momentista ja 8 §:stä. Tilintarkastajaa koskeva säännös vastaisi nykyistä käytäntöä.

Kuluttajavirastolle toimitettaviin selvityksiin olisi pykälän 2 momentin mukaan vaadittaessa liitettävä ehdotuksen 1 momentissa tarkoitettun tilintarkastajan lausunto.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettun valmismatkaliikkeen olisi järjestettävä kirjanpitoa sellaiseksi, että siitä saadaan vakuuden määrittämisen kannalta tarvittavat tiedot. Kirjanpidosta tulisi käydä ilmi muun muassa matkustajilta perittyjen ennakkojen määrä. Tarkemmat kirjanpitoa koskevat säännökset annettaisiin asetuksella.

17 §. *Rangaistussäännökset.* Pykälä sisältäisi rangaistussäännökset. Tietoonsa tulleissa rikkomus- tai laiminlyöntitilanteissa kuluttajavirasto kehottaisi valmismatkaliikkeen harjoittajaa korjaamaan asian määräajassa tai kieltäisi jatkamasta viraston virheellisenä pitämää menettelyä. Kuluttajavirasto voisi ehdotuksen 14 §:n perusteella asettaa päävelvoitteen tehosteeksi myös uhkasakon. Kehotus tai kiello ei uhkasakolla tehostettunakaan ole aina riittävä keino esimerkiksi tilanteessa, jossa toimintaa harjoitetaan tahallaan 8 §:ssä säädettyä vakuutusta asettamatta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valmismatkaliikerikkomuksista. Valmismatkaliikerikkomuksesta voitaisiin momentin 1 kohdan perusteella tuomita elinkeinonharjoittaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö lakiehdotuksen 1 §:ssä mainitun rekisteröitymisvelvollisuuden. Lisäksi edellytettäisiin, ettei toiminta laatunsa puolesta edellyttäisi 8 §:ssä tarkoitettun vakuuden asettamista. Ehdotuksen 6 §:n 2 momentin mukaan vain rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittaja saa käyttää toiminimessään tai muuten toimintaansa osoittamaan nimitystä matkatoimisto tai valmismatkaliike. Säännöksen rikkominen olisi rangaistavaa, ellei kyseessä olisi ehdotuksen 21 §:n 3 momentissa tarkoitettu tilanne.

Valmismatkaliikerikkomuksesta voitaisiin momentin 2 kohdan perusteella tuomita vakuuden asettamiseen velvollinen elinkeinonharjoittaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta harjoittaisi valmismatkaliikettä ehdotuksen 8 §:ssä tarkoitettua vakuutusta asetta-

matta. Vastaavaan rikkomukseen syyllistyisi myös elinkeinonharjoittaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta antaisi kuluttajavirastolle väärän tiedon vakuuden tarpeeseen tai sen hyväksyttävyyteen vaikuttavasta seikasta. Viimeksimainitulla tarkoitettaisiin esimerkiksi tilannetta, jossa valmismatkaliikkeen harjoittaja antaisi kuluttajavirastolle väärän tiedon ehdotuksen 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vakuuden vastuumäärän arviointiin liittyvästä seikasta. Lisäksi rikkomuksesta voitaisiin tuomita myös valmismatkaliikkeen harjoittaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta jättäisi ehdotuksen 12 §:n säännöksen vastaisesti ilmoittamatta vakuuden tarpeeseen tai sen hyväksyttävyyteen vaikuttavasta seikasta.

Momentin 2 kohdassa tarkoitettu teko olisi rangaistavaa edellytyksellä, että se heikentäisi matkustajan taloudellista turvaa.

Valmismatkaliikerikkomuksesta voitaisiin tuomita sakkoa, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valmismatkaliikerikoksesta. Säännös koskisi tilannetta, jossa elinkeinonharjoittajan ehdotuksen 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu menettely olisi törkeää. Menettelyn moitittavuutta arvioitaisiin kokonaisuutena suhteessa sillä tavoiteltuun taloudelliseen hyötyyn ja muihin seikkoihin kuten liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen.

Valmismatkaliikerikoksesta voitaisiin tuomita sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Pykälän 3 momentin mukaan valmismatkaliikerikkomusta koskevassa asiassa voitaisiin luopua toimenpiteistä edellyttäen, että rikkomus on ollut vähäinen ja se on viivytystä korjattu.

Pykälän 4 momentin mukaan lakiehdotuksen nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kielloa tai kehotusta rikkonutta ei voitaisi tuomita rangaistukseen samasta teosta. Kuluttajavirasto voisi tehostaa lakiehdotuksen 14 §:n perusteella antamaansa kehotus- tai kieltopäätöstä uhkasakolla. Uhkasakko voitaisiin tuomita maksettavaksi vasta toistetun menettelyn johdosta. Mikäli henkilö esimerkiksi rikkoessaan uhkasakolla tehostettun kehotuksen toimittaa kuluttajavirastolle hyväksyttävä vakuus samalla syyllistyisi valmismatkaliikerikoksena rangaistavaan menettelyyn, olisi mahdollista, että tuomittavaksi tulisi samanaikaisesti sekä

uhkasakko että rangaistus. Tämän estämiseksi ehdotetaan säädettäväksi, että rikottaessa kuluttajaviraston antamaa uhkasakolla tehostettua päätöstä, rikkojaa ei voitaisi tuomita samasta teosta rangaistukseen.

Valmismatkaliikeros ja -rikkomus olisivat virallisen syytteen alaisia.

18 §. *Muutoksenhaku.* Pykälä sisältäisi säännökset muutoksenhausta kuluttajaviraston tekemään päätökseen. Pykälän 1 momentti sisältäisi valituskiellon uhkasakon asettamista koskevasta päätöksestä. Kuluttajavirasto voisi ehdotuksen 14 §:n 4 momentin perusteella asettaa antamansa kiellon tai kehotuksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisen liitännäisyydestä johtuen momentissa ehdotetaan, ettei uhkasakon asettamista koskevasta päätöksestä saisi valittaa, ellei pääasiaan haettaisi samalla muutosta. Kuluttajaviraston päätökseen haettaisiin muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioista annetussa laissa (154/50) on säädetty.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kuluttajaviraston päätöstä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määräisi. Muutoksenhaku 7 ja 9—11 §:n nojalla annettavaan päätökseen merkitsisi asiallisesti sitä, ettei matkustaja saisi lakiehdotuksessa tarkoitettua suojaa. Matkustajien taloudellisen turvallisuuden varmistaminen edellyttää, että kuluttajaviraston päätökset voidaan viivytyksettä panna täytäntöön.

19 §. *Neuvottelukunta.* Pykälä sisältäisi säännöksen kuluttajaviraston yhteydessä toimivasta valmismatka-asiain neuvottelukunnasta. Neuvottelukunta toimisi neuvoa antavana elimenä valmismatkaliiketoimintaa koskeissa kysymyksissä. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnan kokoonpanosta, päätösvaltaisuudesta ja tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi asetuksella.

6 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

20 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1994. Tarkoituksena on, että lakiehdotus tulisi voimaan samanaikaisesti valmismatkalakiehdotuksen kanssa.

Pykälän 2 momentti sisältäisi säännöksen matkatoimistoasetuksen kumoamisesta. Mo-

mentissa ehdotetaan säädettäväksi, että elinkeinonharjoittajaan, jolle on myönnetty matkatoimistoasetuksen nojalla elinkeinolupa ja joka lakiehdotuksen voimaan tullessa harjoittaa sen soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, sovelletaan mainitun asetuksen 1, 2 ja 5 a §:ää, 10 §:n 3 momenttia, 13—18, 20—23 §:ää sekä 25 §:n 1 momenttia siihen saakka kunnes elinkeinonharjoittaja on merkitty valmismatkaliikeregisteriin. Mainittuja säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin enintään vuoden ajan lakiehdotuksen voimaantulosta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että kuluttajavirasto voi ottaa ehdotuksen 4 §:ssä tarkoitettun rekisteri-ilmoituksen käsiteltäväkseen ennen lakiehdotuksen voimaantuloa. Elinkeinonharjoittaja, joka on tehnyt tällaisen ilmoituksen voitaisiin rekisteröidä valmismatkaliikkeen harjoittajaksi heti lain voimaan tullessa.

21 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sellaisesta elinkeinonharjoittajasta, joka on saanut matkatoimistoasetuksen nojalla luvan harjoittaa elinkeinotoimintaa ja joka harjoittaa lakiehdotuksen soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa. Tällaisen elinkeinonharjoittajan olisi elinkeinoluvan raukeamisen uhalta tehtävä ehdotuksen 4 §:ssä tarkoitettu rekisteri-ilmoitus kolmen kuukauden kuluessa lakiehdotuksen voimaantulosta. Ehdotetusta säännöksestä seuraa, että elinkeinonharjoittajan olisi mainitun ajan kuluessa päätettävä siitä aikooko hän jatkaa toimintaansa valmismatkaliikkeen harjoittajana vai lopettaako hän toimintansa siltä osin kuin se kuuluu lakiehdotuksen soveltamisalaan.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että muun kuin 1 momentissa tarkoitettun elinkeinonharjoittajan, joka lakiehdotuksen voimaan tullessa harjoittaa sen soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, olisi tehtävä ehdotuksen 4 §:ssä tarkoitettu rekisteri-ilmoitus kuuden kuukauden kuluessa lakiehdotuksen voimaantulosta. Koska momenttia sovellettaisiin pääasiallisesti niihin elinkeinonharjoittajiin, jotka eivät ole olleet matkatoimistoasetuksen mukaisen sääntelyn piirissä, on lakiehdotuksen soveltamisalan piiriin tulevien elinkeinonharjoittajien osalta tarkoituksenmukaista säätää 1 momentissa ehdotettua pidempi aika rekisteri-ilmoituksen tekemiseen. Samalla ehdotetaan, että momentissa tarkoitettu elinkeinonharjoittaja saisi jatkaa toimintaansa siihen saakka, kunnes päätös rekisteriin merkitsemisestä tai sen epäämisestä olisi tehty.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että lakiehdotuksen voimaan tullessa nimitystä matkatoimisto käyttävä elinkeinonharjoittaja saisi sen estämättä, mitä 6 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, jatkaa toimintaansa entisellä toiminimellään. Säännös olisi tarpeen, koska osaan matkatoimistoasetuksen soveltamisalan piiriin kuuluvista elinkeinonharjoittajista ei sovellettaisi ehdotettua lakia.

1.2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta

Elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:ssä luetellaan ne elinkeinot, joiden harjoittamisesta säädetään erikseen lailla tai asetuksella. Valmismatkaliikkeistä annettavan lain yhteydessä olisi luettelon 24 kohtaa muutettava siten, että nimitys "matkatoimistoliikkeet" korvattaisiin nimityksellä "valmismatkaliikkeen harjoittaminen".

1.3. Laki tilauslento- ja matkatoimistoverosta

Valmismatkaliikkeistä annettavaksi ehdotet-

tu laki aiheuttaisi tilauslento- ja matkatoimistoverosta annetun lain 3 §:n verovelvollisuussäännökseen teknisen muutoksen.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valmismatkaliikkeistä annettavaksi ehdotetun lain perusteella on tarkoitus antaa asetus, jossa täsmennetään muun muassa valmismatkaliikkeen harjoittajien rekisteröintiä ja vakuudenasettamisvelvollisuudesta vapauttamista.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan samanlaisesti valmismatkalain kanssa. Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1994.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

valmismatkaliikkeistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Oikeus harjoittaa valmismatkaliikettä

Valmismatkaliikettä saa harjoittaa sellainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö taikka Suomessa sivuliikkeen rekisteröinyt ulkomainen yhteisö tai säätiö, joka on tämän lain mukaisesti rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittajaksi.

2 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) valmismatkaliikkeen harjoittamisella val-

mismatkalain (/) soveltamisalaan kuuluvien valmismatkojen järjestämistä, tarjontaa tai välittämistä;

2) *matkanjärjestäjällä* valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja ja tarjoaa niitä joko itse tai muun elinkeinonharjoittajan välityksellä;

3) *matkanvälittäjällä* valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joka matkanjärjestäjän lukuun välittää valmismatkoja koskevia sopimuksia; sekä

4) *matkustajalla* sitä, joka on tehnyt valmismatkaliikkeen harjoittajan kanssa valmismatkaa koskevan sopimuksen tai jolla on oikeus osallistua matkalle sellaisen sopimuksen perusteella, jonka muu henkilö tai yhteisö on tehnyt valmismatkaliikkeen harjoittajan kanssa.

Tämän lain säännöksiä matkanjärjestäjästä

sovelletaan myös sellaiseen elinkeinonharjoittajaan, joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja tai joka tarjoaa tilauslennolle kuljetukseen oikeuttavia matkalippuja.

2 luku

Rekisteröinti ja sen oikeusvaikutukset

3 §

Valmismatkaliikerekisteri

Kuluttajavirasto pitää valmismatkaliikkeen harjoittajista rekisteriä (*valmismatkaliikerekisteri*). Jokaisella on oikeus saada tietoja rekisteriin merkityistä seikoista.

Valmismatkaliikerekisteriin merkittävistä tiedoista säädetään asetuksella.

4 §

Rekisteri-ilmoitus ja muutoksista ilmoittaminen

Sen, joka aikoo harjoittaa valmismatkaliikettä, on tehtävä siitä kuluttajavirastolle ilmoitus rekisteriin merkitsemistä varten. Rekisteri-ilmoituksen sisällöstä säädetään asetuksella.

Rekisteriin merkittyjen tietojen muutoksista on viipymättä ilmoitettava kuluttajavirastolle.

5 §

Rekisteröinnin edellytykset

Kuluttajaviraston on rekisteröitävä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekijä valmismatkaliikkeen harjoittajaksi, jos:

- 1) ilmoituksen tekijällä on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa; ja
- 2) ilmoituksen tekijä on täyttänyt tämän lain mukaisen velvollisuuden asettaa vakuus.

6 §

Rekisteröinnin oikeusvaikutukset

Rekisteröinti antaa oikeuden harjoittaa valmismatkaliikettä matkanjärjestäjänä, matkanvälittäjänä tai molempina sen mukaan kuin rekisteröinnistä päätettäessä määrätään.

Vain rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittaja saa käyttää toiminimessään tai muuten toimintaansa osoittamaan nimitystä matkatointo tai valmismatkaliike.

7 §

Rekisteristä poistaminen

Kuluttajaviraston on poistettava valmismat-

kaliikkeen harjoittaja rekisteristä, jos rekisteröity ei enää täytä 5 §:ssä säädettyjä rekisteröinnin edellytyksiä tai on lopettanut toimintansa. Valmismatkaliikkeen harjoittajalle on ennen rekisteristä poistamista varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

3 luku

Vakuus

8 §

Vakuuden asettaminen

Matkanjärjestäjän on asetettava maksukyvyttömyytensä varalta kuluttajavirastolle sen hyväksymä vakuus, joka turvaa:

- 1) matkustajien paluukuljetuksen, jos sopimukseen on sisällytetty kuljetus;
- 2) matkustajien majoituksen matkakohteessa paluukuljetukseen asti, jos sopimukseen on sisällytetty majoitus; sekä
- 3) matkan peruuntuessa ennakkomaksun tai matkan keskeytyessä keskeytynyttä matkan osaa vastaavan hinnan korvaamisen matkustajille.

Velvollisuus asettaa vakuus on myös matkanvälittäjällä, jos hän toimii sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei ole itse asettanut tämän lain mukaista vakuutta. Matkanvälittäjän on tällöin asetettava vakuus sekä oman että päämiehensä maksukyvyttömyyden varalta.

9 §

Vakuudenasettamisvelvollisuudesta vapauttaminen

Velvollisuudesta asettaa vakuus voidaan myöntää vapautus sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, jos vakuutta ei valmismatkaliikkeen toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen voida pitää tarpeellisena.

Vapautuksesta päättää kuluttajavirasto. Virasto voi peruuttaa vapautuksen, jos vapautuksen perustana olevat olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet.

10 §

Vakuuden hyväksyttävyys

Vakuudeksi voidaan hyväksyä sellainen takaus, muu vakuussitoumus tai vakuutus:

1) jonka mukaisen vastuumäärän voidaan arvioida riittävän 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin suorituksiin; ja

2) jonka käsittävän maksuvelvoitteen täyttämistä kuluttajavirasto voi vaatia heti, kun valmismatkaliikkeen harjoittaja on asetettu konkurssiin tai kun kuluttajavirasto on muutoin todennut valmismatkaliikkeen harjoittajan maksukyvyttömäksi.

Vakuuden hyväksyttävyydestä säädetään tarkemmin asetuksella.

11 §

Vakuuden käyttäminen

Jos vakuus ei riitä kaikkiin 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin suorituksiin, maksetaan saatavat 8 §:n 1 momentin mukaisessa järjestyksessä.

Vakuuden käyttämisestä päättää kuluttajavirasto. Virasto asettaa määräpäivän, johon mennessä matkustajan on esitettävä vaatimus vakuuden käyttämisestä matkustajan saatavan suorittamiseen.

12 §

Velvollisuus ilmoittaa vakuuteen vaikuttavista muutoksista

Valmismatkaliikkeen harjoittajan on viipymättä ilmoitettava kuluttajavirastolle sellaisesta toimintansa laatua tai laajuutta koskevasta muutoksesta, joka voi vaikuttaa velvollisuuteen asettaa vakuus tai vakuuden hyväksyttävyyteen.

4 luku

Valvonta ja pakkokeinot

13 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat kuluttajavirasto sekä sen ohjeiden mukaan lääninhallitukset ja poliisiviranomaiset.

Valmismatkaliikkeen harjoittajan on vaadittaessa annettava valvontaviranomaiselle kaikki valvontaa varten tarvittavat asiakirjat, tiedot ja muut selvitykset.

14 §

Pakkokeinot

Jos joku harjoittaa valmismatkaliikettä il-

man, että hänet on rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittajaksi, tai jos valmismatkaliikkeen harjoittaja asettamatta vakuutta harjoittaa toimintaa, johon vaaditaan vakuus, kuluttajavirasto voi kieltää asianomaista jatkamasta tällaista toimintaa.

Jos valmismatkaliikkeen harjoittajan asettama vakuutta ei enää voida hyväksyä, kuluttajavirasto voi kehottaa asianomaista määräajassa asettamaan uuden vakuuden. Jos vakuutta ei määräajassa aseteta, kuluttajavirasto voi kieltää asianomaista jatkamasta sellaista toimintaa, johon vaaditaan vakuus.

Jos valmismatkaliikkeen harjoittaja laiminlyö 12 §:ssä, 13 §:n 2 momentissa tai 16 §:ssä säädetyn velvollisuuden, kuluttajavirasto voi kehottaa asianomaista määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

Kuluttajavirasto voi asettaa tässä pykälässä tarkoitettua kiellon tai kehotuksen tehosteeksi uhkasakon.

15 §

Salassapidettävien tietojen luovuttaminen

Sen estämättä, mitä liike- tai ammattisalaisuudesta erikseen säädetään, valvontaviranomaisella on oikeus luovuttaa salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja muulle viranomaiselle valvontatehtävää varten sekä syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi tai syytteeseen panemiseksi.

5 luku

Erinäiset säännökset

16 §

Tilintarkastaja ja kirjanpito

Vakuuden asettamiseen velvollisella valmismatkaliikkeen harjoittajalla, joka järjestää tai välittää valmismatkoja ulkomaille, on oltava Keskuskauppakamarin tai kaupakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

Kuluttajavirastolle toimitettaviin selvityksiin on vaadittaessa liitettävä 1 momentissa tarkoitettua tilintarkastajan lausunto.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua valmismatkaliikkeen on järjestettävä kirjanpito sellaiseksi, että siitä saadaan vakuuden vastuumäärän arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Tarkemmat kirjanpitoa koskevat säännökset annetaan asetuksella.

17 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) ilman, että hänet on rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittajaksi, harjoittaa sellaista valmismatkaliikettä, johon ei vaadita vakuutta, tai käyttää nimitystä matkatoimisto tai valmismatkaliike tai

2) vakuutta asettamatta harjoittaa sellaista valmismatkaliikettä, johon vaaditaan vakuus, tai antaa kuluttajavirastolle väärän tiedon vakuuden tarpeeseen tai sen hyväksyttävyyteen vaikuttavasta seikasta tai jättää ilmoittamatta sellaisen seikan ja siten heikentää matkustajan taloudellista turvaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *valmismatkaliikerikkomuksesta* sakkoon.

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä on sillä tavoiteltu taloudellinen hyöty ja muut seikat huomioon ottaen myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä, tekijä on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *valmismatkaliikerikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua rikkomuksesta voidaan jättää ilmoitus tekemättä, jos rikkomus on ollut vähäinen ja se on viivytystä korjattu.

Sitä, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai kehoitusta, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta.

18 §

Muutoksenhaku

Kuluttajaviraston 14 §:n nojalla antamaan päätökseen, jolla uhkasakko on asetettu, ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Kuluttajaviraston 7 ja 9—11 §:n nojalla antamaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

19 §

Neuvottelukunta

Kuluttajaviraston yhteydessä on valmismatka-asiaain neuvottelukunta, joka toimii neuvoa antavana toimielimenä valmismatkaliiketoimin-

taa koskevista asioissa. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnan kokoonpanosta, päätösvaltaisuudesta ja tehtävistä säädetään asetuksella.

6 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

20 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tällä lailla kumotaan 9 päivänä heinäkuuta 1968 annettu matkatoimistoasetus (442/68) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Elinkeinonharjoittajaan, jolle on myönnetty kumotun matkatoimistoasetuksen nojalla elinkeinolupa ja joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa lain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, sovelletaan matkatoimistoasetuksen 1, 2 ja 5 a §:ää, 10 §:n 3 momenttia, 13—18, 20—23 §:ää sekä 25 §:n 1 momenttia siihen saakka kunnes elinkeinonharjoittaja on merkitty valmismatkaliikerekisteriin, kuitenkin enintään vuoden ajan tämän lain voimaantulosta.

Rekisteri-ilmoitus voidaan käsitellä ennen lain voimaantuloa ja ilmoituksen tekijä voidaan rekisteröidä valmismatkaliikkeen harjoittajaksi tämän lain voimaan tullessa.

21 §

Siirtymäsäännökset

Sen, jolle kumotun matkatoimistoasetuksen nojalla on myönnetty elinkeinolupa ja joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa lain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, on elinkeinolon raukeamisen uhalla tehtävä tämän lain 4 §:ssä tarkoitettu rekisteri-ilmoitus kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu elinkeinonharjoittaja, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa lain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa ja joka on tehnyt tämän lain 4 §:ssä tarkoitettua rekisteri-ilmoituksen kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta, saa jatkaa toimintaansa siihen saakka kunnes päätös rekisteriin merkitsemisestä on tehty.

Joka tämän lain voimaan tullessa käyttää nimitystä matkatoimisto, saa sen estämättä, mitä 6 §:n 2 momentissa säädetään, jatkaa toimintaansa entisellä toiminimellään.

2.

Laki**elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27 päivänä syyskuuta 1919 annetun lain 3 §:n 24 kohta, sellaisena kuin se on 8 päivänä toukokuuta 1987 annetussa laissa (483/87), seuraavasti:

3 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä

Seuraavien elinkeinojen harjoittamisesta sää-
detään erikseen lailla tai asetuksella:

kuuta 19 .

24) valmismatkaliikkeen harjoittaminen;

3.

Laki**tilauslento-veroasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tilauslento-veroasta 6 päivänä marraskuuta 1992 annetun lain (976/92) 3 § seuraavasti:

3 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä

Verovelvollisuus

kuuta 19 .

Verovelvollinen on matkatoimistoliikkeen tai
valmismatkaliikkeen harjoittaja, liikenteen har-
joittaja ja liikenteen harjoittajan asiamies.

Helsingissä 25 päivänä maaliskuuta 1994

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**Ministeri *Pertti Salolainen*

2.

Laki**elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27 päivänä syyskuuta 1919 annetun lain 3 §:n 24 kohta, sellaisena kuin se on 8 päivänä toukokuuta 1987 annetussa laissa (483/87), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

Seuraavien elinkeinojen harjoittamisesta säädetään erikseen lailla tai asetuksella:

24) matkatoimistoliikkeet;

24) valmismatkaliikkeen harjoittaminen;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 _____

3.

Laki**tilauslento-verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tilauslento-verosta 6 päivänä marraskuuta 1992 annetun lain (976/92) 3 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Verovelvollisuus

Verovelvollinen on matkatoimistoliikkeen harjoittaja, liikenteen harjoittaja ja liikenteen harjoittajan asiamies.

3 §

Verovelvollisuus

Verovelvollinen on matkatoimistoliikkeen *tai valmismatkaliikkeen* harjoittaja, liikenteen harjoittaja ja liikenteen harjoittajan asiamies.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 19 .

